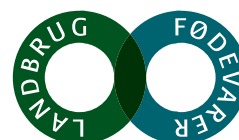

FREMTID – VÆKST – BALANCE

SVINESEKTORENS KONKURRENCEEVNE 2011

Landbrug & Fødevarer

Indholdsfortegnelse

Sammendrag	4
1. Svineproduktionens størrelse, betydning og potentiale	6
1.1. Svinebestanden har ligget relativt stabilt i EU	6
1.2. Svineproduktionen har betydelig samfundsøkonomisk betydning	8
1.3. Stor eksporterfaring med potentiale	10
1.4. Kina - det nye vækstmarked	12
1.5. Historisk stærk svinekødsproduktion presset af dårlige rammevilkår	13
1.6. Udflytning af arbejdspladser	14
1.7. FødevarerVirksomheder har presset konkurrenceevne	16
2. Virksomheder - eksempler på forskelle	18
2.1. Energiafgifter	18
2.2. Vand, spildevand og kloakering	20
2.3. Dansk lønkonkurrenceevne	21
2.4. Investeringsstøtte i Tyskland	23
3. Svineproducenterne – økonomi og konkurrenceevne	24
3.1. Primærproduktionen	24
3.2. Tyske producenter har fordel af momsregel	30
3.3. Investeringsstøtte i Tyskland og Danmark	31
3.4. Vedvarende energi – biogas og solceller	32
3.5. Omkostninger til bortskaffelse af døde dyr	35
3.6. Miljøansøgninger	36

Indledning

Den danske svinesektor har en global stærk placering og har stor samfundsmæssig betydning i form af blandt andet beskæftigelse, eksport og dermed valutaindtjening.

Formålet med denne svinesektorpjece er

- dels at fremlægge udviklingstendenser i Danmark og væsentlige EU-lande
- dels at dokumentere en række udfordringer og potentialer

Det er væsentligt at have for øje, at der både er store udfordringer, som kan og skal håndteres, og store muligheder – blandt andet på nye vækstmarkeder.

I en afdækning af sektorens konkurrenceevne skal der indgå en jord til bord betragtning. Derfor er der udvalgt en række centrale emner om rammevilkår for såvel slagterivirksomhederne som primærsiden.

Publikationen er struktureret i tre hovedafsnit.

- Først er der en landesammenligning af produktion og eksport førende frem til et afsnit om fødevarerivirksomhedernes konkurrenceevnepres samt faktorer, der kan understøtte øget eksport.
- Næste afsnit giver eksempler på forskelle for virksomheder – herunder løn og afgifter.
- Endelig indeholder det sidste afsnit en landesammenligning af svineproducenternes økonomi og eksempler på forskelle i rammevilkår.

I et vist omfang er der foretaget sammenligning med de væsentligste omkringliggende konkurrentlande. Men for en række specifikke rammevilkår er der alene fokus på Tyskland, som er det helt afgørende land at foretage sammenligning med.

Sammendrag

Bestand, produktion og eksport

- Tyskland har den største svinebestand i EU med omkring 27 mio. svin. Danmark har til sammenligning en svinebestand på 12½ mio. svin.
- I Tyskland slagtes ca. 60 mio. svin i 2011. En stigning fra omkring 42 mio. slagtede svin i 2000. I samme periode er der i Danmark slagtet omkring 20 mio. svin om året.
- Den danske svineproduktion har stor samfundsøkonomisk betydning. I 2010 beskæftigede svinesektoren således i omegnen af 43.000 personer. Heraf de 17.000 i primærproduktionen og de resterende i afledt beskæftigelse.
- Antallet af produktionsmedarbejdere på svineslagterierne er faldet fra 13.000 personer i 2004 til 7.800 personer i 2010. Faldet i beskæftigelsen skyldes dels implementering af ny teknologi men også udflagning af f.eks. udskæringsopgaverne.
- Den danske eksport af svin og svinekød var på 28 mia. kr. i 2010. Heraf var godt 8 mia. kr. eksport af højværdivarer.
- Kina ses som et marked med et stort fremtidigt potentiale for dansk eksport af svinekød. Kan Danmark fastholde sin markedsandel på det kinesiske marked, er der i 2019 et samlet potentiale for eksport af svinekød på 2,5 mia. kr. om året. I 2010 lå eksporten af svinekød til Kina på 1,2 mia. kr.

Virksomhedssiden

- FødevarerVirksomhederne peger selv på afgifter, skatter og lønniveauet, når de skal pege på de faktorer, der har størst negativ betydning for konkurrenceevnen.
- FødevarerVirksomhederne fremhæver bedre rammevilkår for primærlandbruget, bedre rammevilkår for fødevarerVirksomhederne selv og færre handelstekniske hindringer på eksportmarkederne som de væsentligste faktorer, der kan understøtte øget eksport.
- Danmark har tabt op mod 15 pct. i lønkonkurrenceevne i perioden 2000 – 2010
- Lønniveauet i den tyske kødindustri ligger på mindre end halvdelen af de tilsvarende danske lønninger.
- Provenuet fra energi-, transport- og miljø/ressourceafgifter udgjorde knapt 6 pct. af BNP i Danmark i 2008. Gennemsnittet i EU-27 var godt 2,5 pct.
- Det samlede provenu fra afgifter på energi lå i Danmark på 56,4 kr./GJ i 2008. Det uvægtede EU gennemsnit lå på 28,4 kr./GJ
- Vandledningsafgiften er i Danmark steget med 80 pct. i perioden 2000 – 2010. I Tyskland er stigningen på ca. 20 pct. og i EU på 40 pct. i den tilsvarende periode.
- Danmark har nogle af de højeste lønninger pr. time i fødevarer-, brygge- og tobaksvareindustrien. Faktisk er det kun Norge, der ligger højere ifølge Bureau of Labor Statistics.
- Ud over at de tyske virksomheder har lavere omkostninger til løn, skatter og afgifter, kan tyske virksomheder søge investeringsstøtte til etablering og sikring af permanente konkurrencedygtige arbejdspladser, med henblik på forbedring af indkomstsituationen i struktursvage regioner.

Primærsiden

- De danske svineproducenter har en meget høj grad af teknisk effektivitet. Der produceres således 26,2 slagtesvin pr. årssø. I Tyskland er det tilsvarende tal 23,4.
- Det høje danske produktionstekniske niveau skyldes bl.a. det landsdækkende avlsfællesskab og et højt managementniveau i staldene.
- Danmark ligger markant under f.eks. Tyskland og Holland, når man betragter medicinforbruget. Danmark lå således på 0,06 gram antibiotika pr. kg kød i 2007. De tilsvarende tal i Tyskland og Holland var henholdsvis 0,11 gram pr. kg kød og 0,16 gram pr. kg kød.
- De beregnede omkostninger i den danske svineproduktion ligger på godt 10 kr. pr. kg slagtekrop. Det er på niveau med Holland, Spanien og Frankrig, men lidt under niveauet i Tyskland. I Tyskland ligger omkostningerne omkring 11 kr. pr. kg slagtekrop – heri indgår dog blandt andet ikke forskellige støtteordninger.
- Kapitalbindingen er høj i Danmark og udgør ca. 6 kr. pr. omsat krone. I Tyskland er det tilsvarende beløb godt 2 kr. pr. omsat krone.
- Tyske producenter har fordel af en særlig tysk momsregel ved navn Pauschalbesteuerung. Ved at anvende denne regel får producenten en gevinst på ca. 27 kr. pr. produceret slagtesvin.
- I Tyskland gives fortsat investeringsstøtte til staldbyggeri, hvor man i Danmark kan få investeringsstøtte til miljøteknologi.
- Støtte til vedvarende energi er yderligere en faktor, der favoriserer tyske producenter med disse energianlæg i forhold til danske. Det skyldes bl.a. en gyllebonus, der har en samlet værdi af ca. 5 kr. pr. produceret slagtesvin.
- Også vedvarende energi produceret ved hjælp af solceller udløser støtte i Tyskland. Denne støtte er ikke bundet til landbrug, men mange tyske landmænd har valgt at lade staldtage dække med solceller og indkasserer dermed en ekstra bonus.
- Miljøansøgninger behandles væsentlig hurtigere i Tyskland end i Danmark.

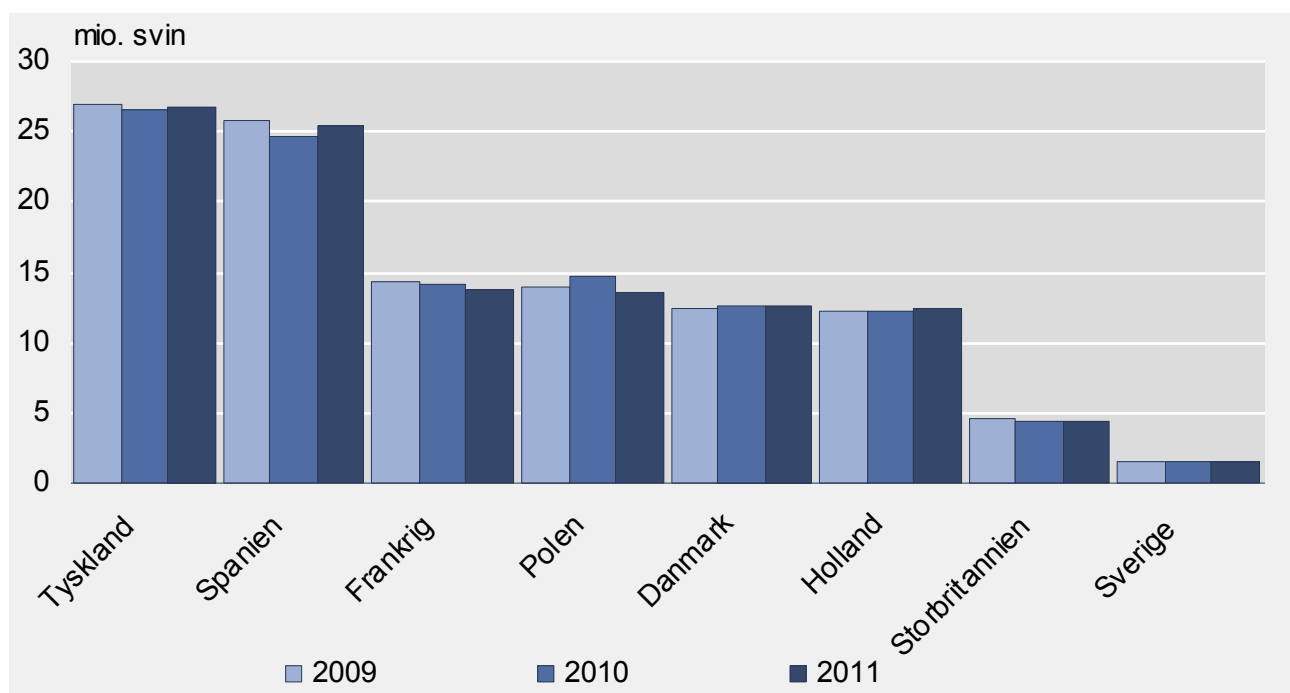
1. Svineproduktionens størrelse, betydning og potentiale

1.1. Svinebestanden har ligget relativt stabilt i EU

Den samlede svinebestand i EU er opgjort til 151 mio. svin i 2010 mod 152 mio. svin året før. Den totale svinebestand har været faldende de seneste år, hvilket især kan henføres til udviklingen i de østeuropæiske lande. Denne tendens er fortsat i 2011

I EU-15 landene er der samlet set kun mindre ændringer i bestanden af svin. Et vist fald i den samlede svinebestand, kan opvejes af produktivitetstigninger, og fører dermed ikke nødvendigvis til faldende produktion.

Svinebestanden i udvalgte lande

Kilde: Eurostat

Tyskland har flest svin i EU. Den tyske bestand af svin faldt en anelse fra 2009 til 2010, men er i 2011 næsten tilbage på 2009-niveau. Avlsbestanden (søer, drægtige, polte og orner) er faldet med mellem 2 – 3 pct. årligt, mens bestanden af slagtesvin på grund af import af smågrise er forholdsvis stabil.

Danmark og Holland, der begge er storeksportører af smågrise til Tyskland, har holdt en forholdsvis stabil avlsbestand og samlet svinebestand. I Danmark er avlsbestanden dog faldet med 4,6 pct. fra 2010 til 2011 ifølge Danmarks Statistik.

Den spanske bestand af svin faldt også en smule fra 2009 til 2010, men er næsten tilbage på 2009-niveau i 2011. Avlsbestanden er dog faldet væsentligt fra 2010 til 2011. Spanien har fortsat den største avlsbestand i Europa, men har ikke så gode resultater på bedriftsniveau som fx Tyskland.

I Frankrig er bestanden generelt faldet langsomt. Det gælder også avlsbestanden med nedgang på 1-2 pct. årligt.

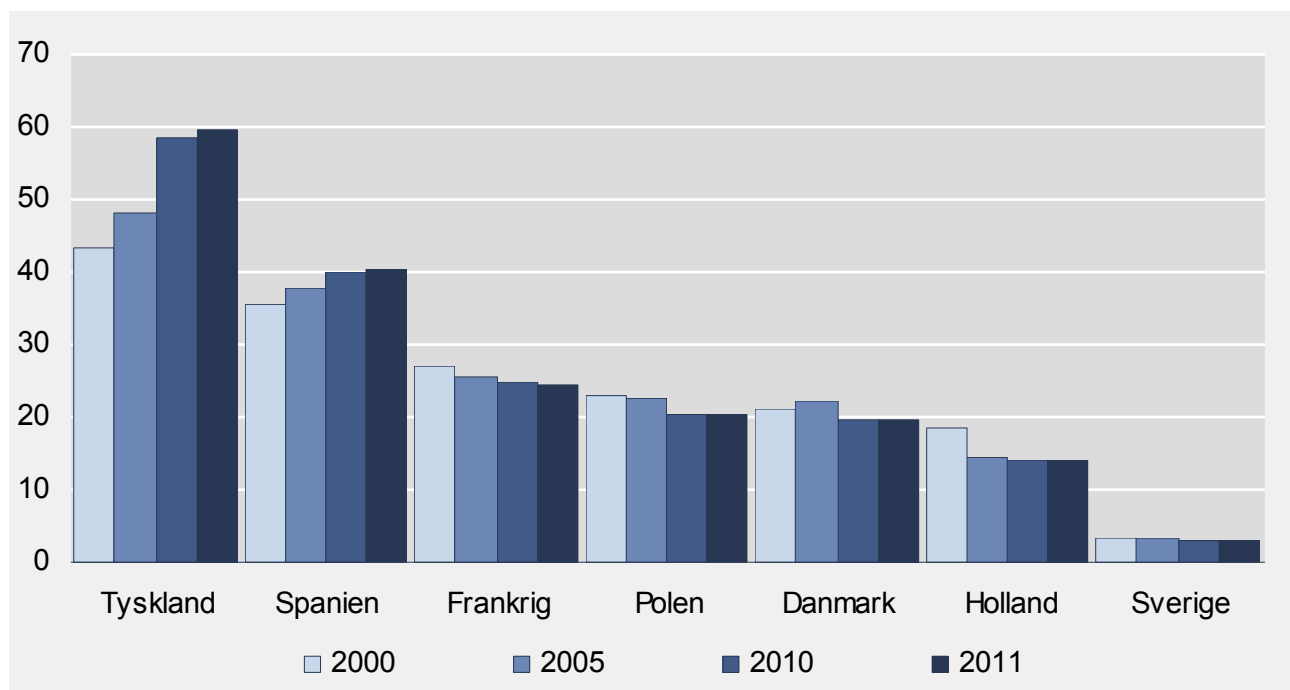
Den polske svinebestand er på grund af strukturen med mange små bedrifter mere påvirkelig af økonomien i svineproduktionen. Dette er stadig gældende, og giver sig til kende i en støt faldende bestand. I 2006 toppede den polske svinebestand med 19 mio. svin. Fra 2010 til 2011 faldt den polske bestand med 8 pct. til 13,5 mio. svin. Avlsbestanden er ligeledes faldet kraftigt.

Det årlige antal slagtinger er konstant gået frem i Tyskland. Fra 2010 til 2011 forventes der en stigning på 1,9 pct. til omkring 60 mio. grise. Samme stigende tendens ses i Spanien, hvor niveauet i 2011 forventes at ligge omkring 40 mio. slagtede grise.

Den historiske udvikling i henholdsvis Frankrig, Polen, Holland og Danmark viser en svagt nedadgående tendens. I Frankrig forventes det, at ca. 25 mio. grise er sendt til slagting i løbet af 2011.

Polen ligger på niveau med Danmark med omkring 20 mio. slagtede grise. Endelig forventes det, at der er slagtet knap 14 mio. grise i Holland i løbet af 2011. Sverige har et stabilt slagteantal over de seneste 10 år på ca. 3 mio. slagtesvin.

Svineslagtinger i mio. stk.

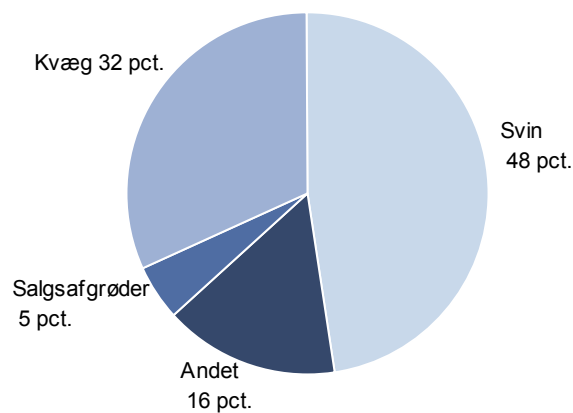
Kilde: Gira, 2010

1.2. Svineproduktionen har betydelig samfundsøkonomisk betydning

Fødevarereproduktionen skaber en betydelig direkte beskæftigelse på over 99.000 personer og ca. 46.000 personer indirekte i følgeerhverv. Samlet er godt 5 pct. af de beskæftigede i Danmark ansat i fødevarereproduktionen. Fødevarereerhvervet skaber især øget beskæftigelse i de såkaldte udkantsområder.

Fødevarereerhvervets bruttoværditilvækst udgør 3 pct. af den samlede bruttoværditilvækst i dansk økonomi, både som direkte producent, men også som leverandør og forbruger af produktion fra andre dele af økonomien. Eksporten fra fødevarereerhvervet udgør en væsentlig del af handelsbalancen.

Svineproduktionens andel af eksporten i landbrug og fødevarereproduktionen.

Kilde: Fødevarereøkonomisk Institut og egne beregninger

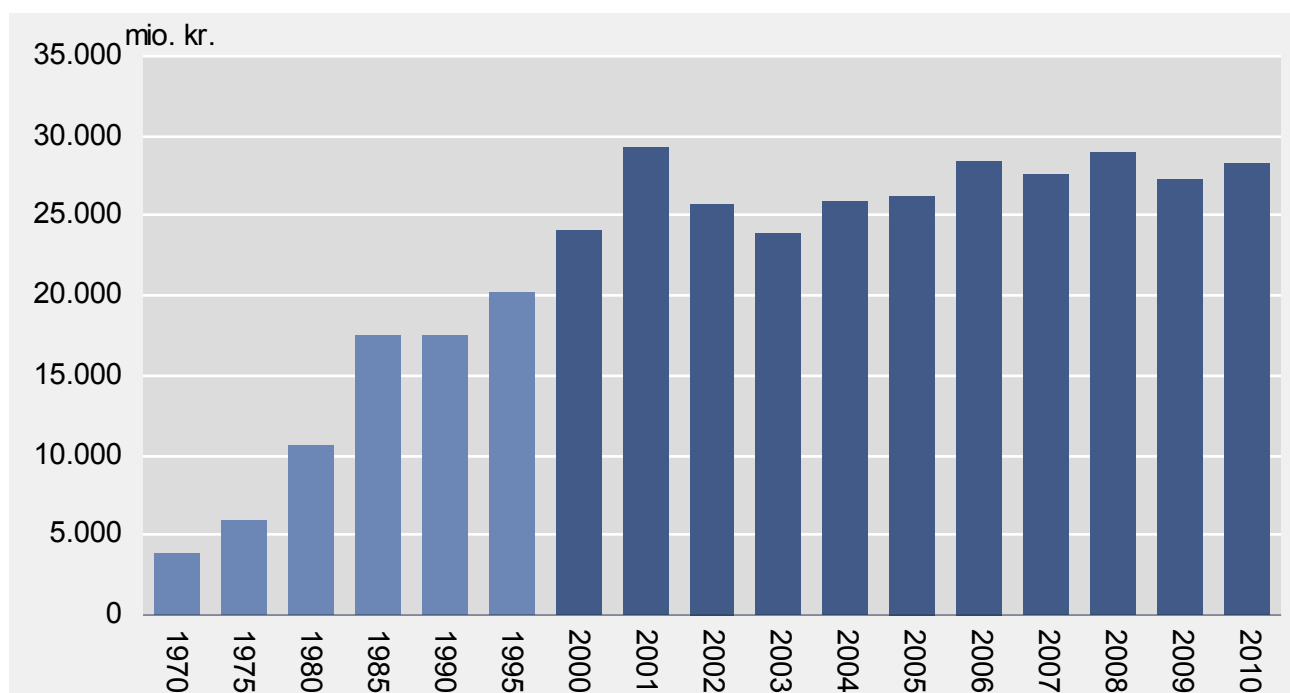
Svineproduktionen har en væsentlig andel af fødevarereerhvervets beskæftigelse, værditilvækst og ikke mindst nettoeksport. I 2010 beskæftigede svineproduktionen ca. 43.000 personer, heraf var 17.000 personer beskæftiget i primærproduktionen og de resterende i afledt beskæftigelse, herunder slagterier. Svineproduktionen bidrager med en stor værditilvækst.

Svineproduktionen har stor effekt på fødevarereerhvervets eksport. Eksporten af svin og svinekød var i 2010 på ca. 28 mia. kr. Eksportens betydning kan illustreres ved, at en meget stor del af den danske beskæftigelse i svinesektoren er drevet af eksporten. Uden denne eksport ville der således forsvinde ca. 34.500 arbejdspladser. Samlet bliver ca. 90 pct. af produktionen eksporteret. Sammenfattende er denne præstation opnået bl.a. gennem integreret produktion fra jord til bord, høj fødevareresikkerhed, høj kvalitet og en lang, historisk stærk position på verdensmarkederne.

Samtidig er dansk produktion og eksport af levende svin og svinekød i høj grad specialiseret i kvalitetsprodukter, som giver højere pris på verdensmarkedet. Især det japanske og amerikanske marked er særdeles lukrative markeder for dansk svinekød. Den høje eksportandel betyder dog samtidig, at branchen er meget afhængig af erhvervets konkurrenceevne.

Beskæftigelsen af produktionsmedarbejdere på slagterierne er faldet fra 13.000 personer i 2004 til 7.800 personer i 2010. En del af beskæftigelsesnedgangen skyldes implementering af ny teknologi, men også udflytning af udskæringsopgaver. Udflytningen af udskæringsopgaverne sker bl.a. som følge af høj løn til slagterimedarbejdere i Danmark.

Værdien af svine- og svinekødeksporten.

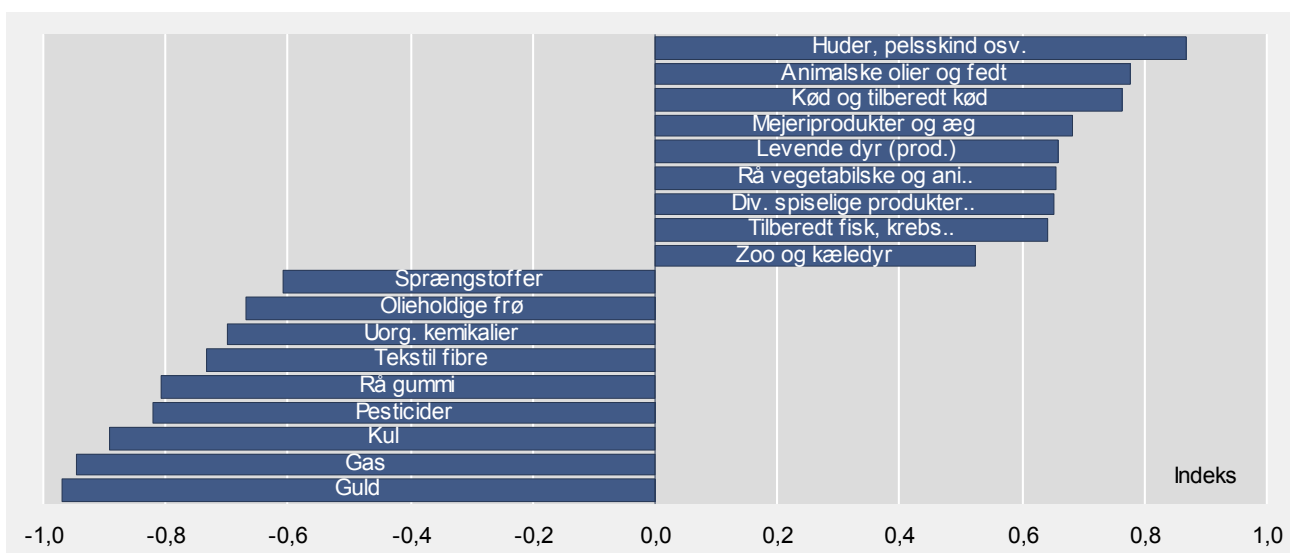

Note: Eksport af svin og svinekød.

Kilde: Landbrug & Fødevarer og Danmarks Statistik

Vigtigheden af eksporten af svinekød kan illustreres ved Balassa-indekset¹, som er et udtryk for specialisering i eksport af det pågældende produkt. OECD- opgørelsen for samtlige danske produkter placerer kødprodukter på en tredjeplads og levende dyr på en femteplads. De første fem pladser holdes af landbrugsprodukter.

Balassa-indeks for danske eksportprodukter, 2005-2009.

Kilde: OECD

Note: Der er alene vist produkter i yderpunkterne.

¹ Balassa-indekset er et udtryk for den enkelte vares andel af den samlede danske eksport i forhold til vares eksportandel af verdens samlede eksport. Dvs. eksporterer vi forholdsvis mere af varen end resten af verden, er det et tegn på højere specialisering og komparativ fordel

1.3. Stor eksporterfaring med potentiale

Dansk svineproduktion har historisk haft en stærk position på de internationale markeder for svinekød. Svinekødeksportens internationalisering er steget støt gennem tiden. Tyskland er det vigtigste marked efterfulgt af Storbritannien. 30 pct. af afsætningen går til lande uden for EU.

Destination for dansk svinekød og forarbejdet kød

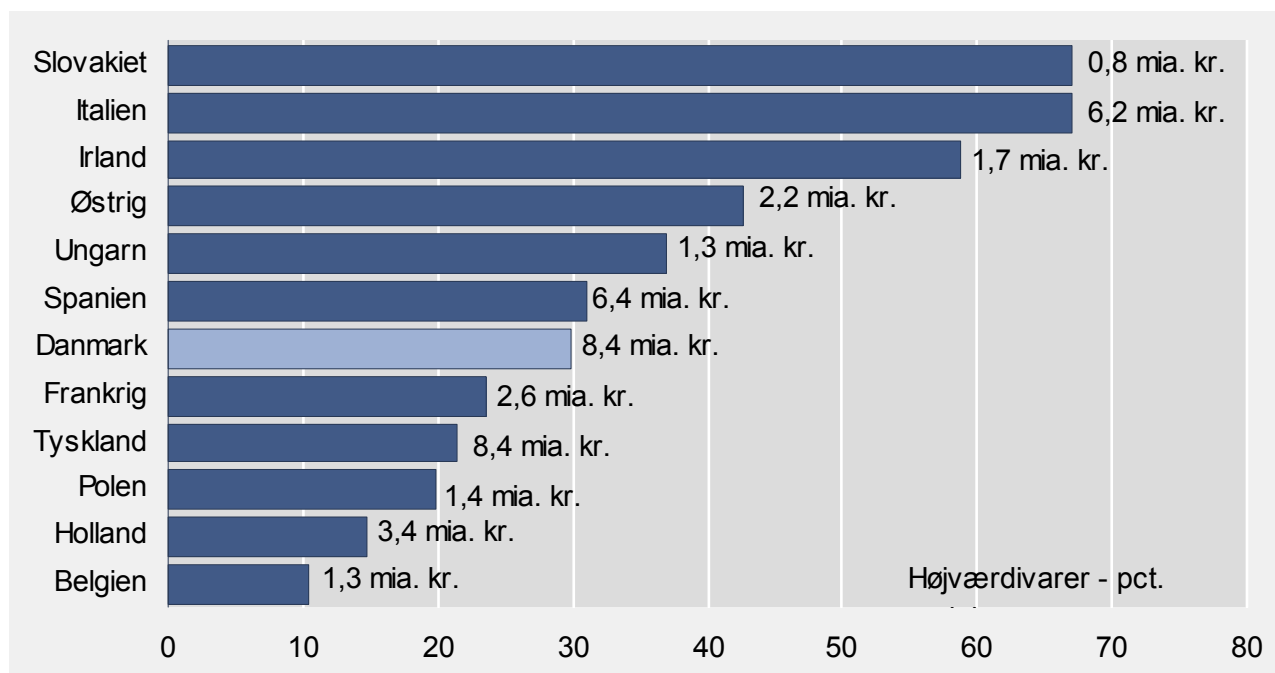

Kilde: FAO

Note: De mørke markeder er de mest betydende.

Japan og Kina er i dag de vigtigste markeder uden for EU med stor produktdifferentiering. Til Kina sælges også specialprodukter som ører, haler og fødder som snacks. Mens eksporten til Japan omfatter værdifulde kvalitetsudskæringer, og USA aftager spareribs. Dette er en unik præstation i specialisering i flere markeder med konkurrencedygtige og målrettede produkter.

Andel af højværdivarer og værdien af eksporterede højværdivarer for svinekød, 2010

Note: Varer hvis vareeksport opnår en pris, der er mindst 20 pct. højere end EU27 gennemsnittet.

Kilde: Eurostat og egne beregninger

En indikator på den specialiserede afsætning er andelen af højværdivarer i eksporten. Dansk eksport indeholder ikke traditionelle specialprodukter, som vi ser i den spanske og Italienske eksport i form af parmaskinke osv. Trods det ligger andelen af højværdivarer i dansk eksport af svinekød på niveau med højværdiandelen for spansk eksport. Dansk eksport af højværdivarer ligger væsentligt over både tysk og hollandsk niveau. Endvidere skal noteres, at en del af de tyske og polske højværdivarer kan henføres til danske produkter, der er forarbejdet i de pågældende lande.

Dansk eksport af svinekød, mængder og værdi, 2010

Land	Tons	Mio. kr.	Land	Tons	Mio. kr.
Tyskland	624.283	7.109	Letland	3.909	42
UK	284.001	4.704	Kroatien	3.253	46
Polen	188.669	2.180	Cypern	3.130	50
Japan	139.355	3.603	Ungarn	3.020	49
Kina	134.398	852	Norge	2.819	92
Italien	122.348	1.749	Grønland	2.698	94
Rusland	104.667	1.335	Argentina	2.680	28
Australien	49.020	951	New Zealand	2.223	44
Sverige	44.968	1.062	Canada	1.828	46
Hong Kong	37.379	347	For. Arab. Emirater	1.764	22
USA	36.983	879	Uruguay	1.751	13
Holland	27.594	202	Slovakiet	1.669	42
Frankrig	18.114	360	Algeriet	1.519	30
Tjekkiet	16.130	229	Malaysia	1.497	18
Rumænien	12.789	140	Thailand	1.453	11
Sydkorea	12.569	126	Færøerne	1.421	44
Irland	11.157	211	Mexico	1.099	13
Belgien, Luxembourg	8.943	115	Guam	1.099	20
Litauen	7.961	87	Papua Ny Guinea	1.064	29
Grækenland	7.545	134	Østrig	1.008	15
Singapore	7.367	102	Bahamas	956	15
Ukraine	6.732	25	Vietnam	907	9
Portugal	6.723	161	Aserbadjan	893	8
Bulgarien	5.584	46	Serbien	820	11
Estland	5.554	77	Ny Caledonien	685	17
Spanien	5.309	139	Saudi Arabien	559	10
Finland	4.821	127	Malta	527	14
Taiwan	4.215	81	Melilla	521	9
			Andre lande	11.280	193
			Total	1.993.228	28.169

Kilde: Danmarks Statistik

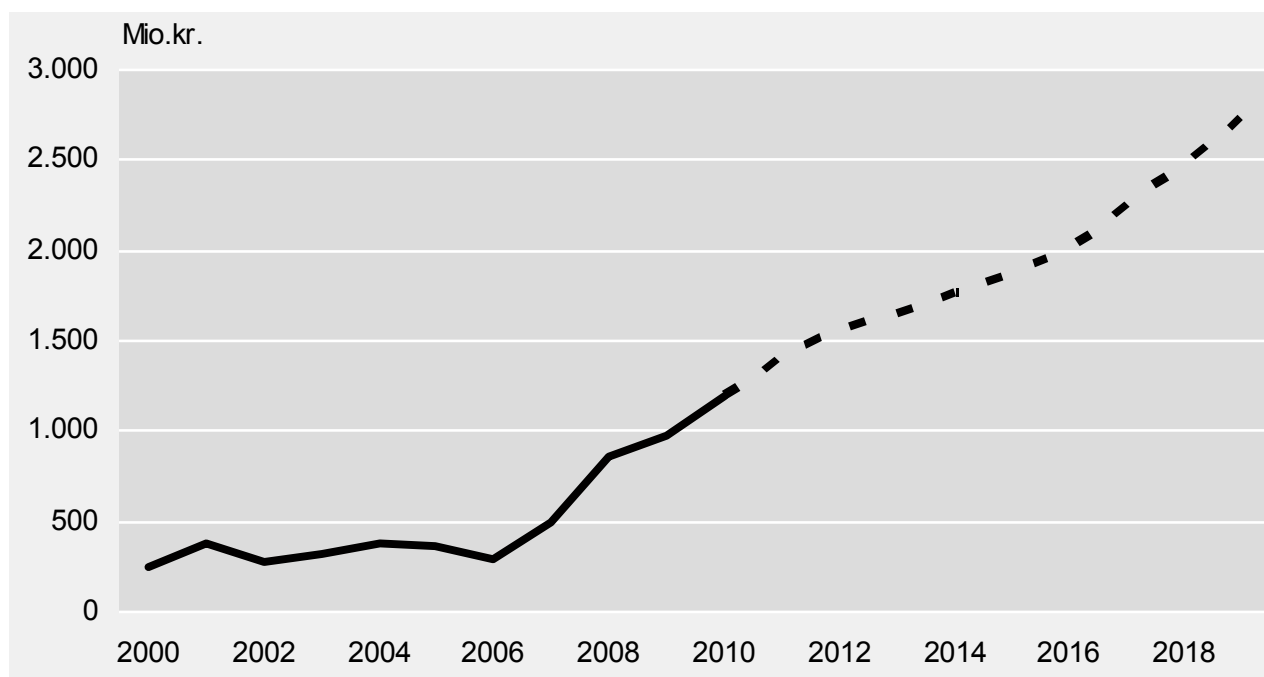
1.4. Kina - det nye vækstmarked

Det kinesiske marked er vokset voldsomt i de seneste par år, og er et af de nye vækstmarkeder med masser af muligheder. Halvdelen af verdens svineproduktion finder sted i Kina, og svinekød er en vigtig bestanddel i den kinesiske kost. I forbindelse med velstandsstigningen i Kina vil forbrugerne efterspørge mere kød. Hjemmeproduktionen kan ikke følge med, og den kinesiske import af svinekød er derfor stigende.

Den danske eksport af svinekød til Kina steg med 24 pct. fra 970 mio. kr. i 2009 til 1,2 mia. kr. i 2010. Specialprodukter² i form af ører, haler og tæer har traditionelt været svære at afsætte, men i Kina er der gode afsætningsmuligheder, da disse produkter fra svin er en populær spise på det kinesiske marked. Eksporten er da også næsten tredoblet siden 2007.

Udviklingen i den kinesiske middelklasse og deres forbrugsmønstre giver store muligheder for dansk svinekødeksport. Danmark har allerede i dag en styrkeposition inden for svinekød i Kina. Særligt i de seneste år er eksporten hertil steget ganske markant, og der er intet, der tyder på, at den kinesiske interesse for danske specialprodukter vil aftage i de kommende år. På baggrund af OECD's estimater for den fremtidige kinesiske import, er der nedenfor gengivet et scenario for udviklingen i dansk fødevarer eksport til Kina. OECD forudser en gennemsnitlig årlig stigning på 10 pct. i kinesisk import af svinekød målt i mængder. Scenariet er beregnet med udgangspunkt i en uændret dansk andel af den kinesiske import. Fremskrivningen viser, at hvis dansk eksport kan fastholde sin markedsandel frem til 2019, ligger der et eksportpotentiale inden for svinekød på mere end 2,5 mia. kr. om året.

Scenario for udvikling i dansk eksport af svinekød og specialprodukter til Kina/Hongkong

Kilde: Landbrug & Fødevarer på baggrund af OECD samt Landbrug & Fødevarers landbrugsstatistik

² Specialprodukter indeholder ører, haler og tæer, tidligere kaldet biprodukter

1.5. Historisk stærk svinekødsproduktion presset af dårlige rammevilkår

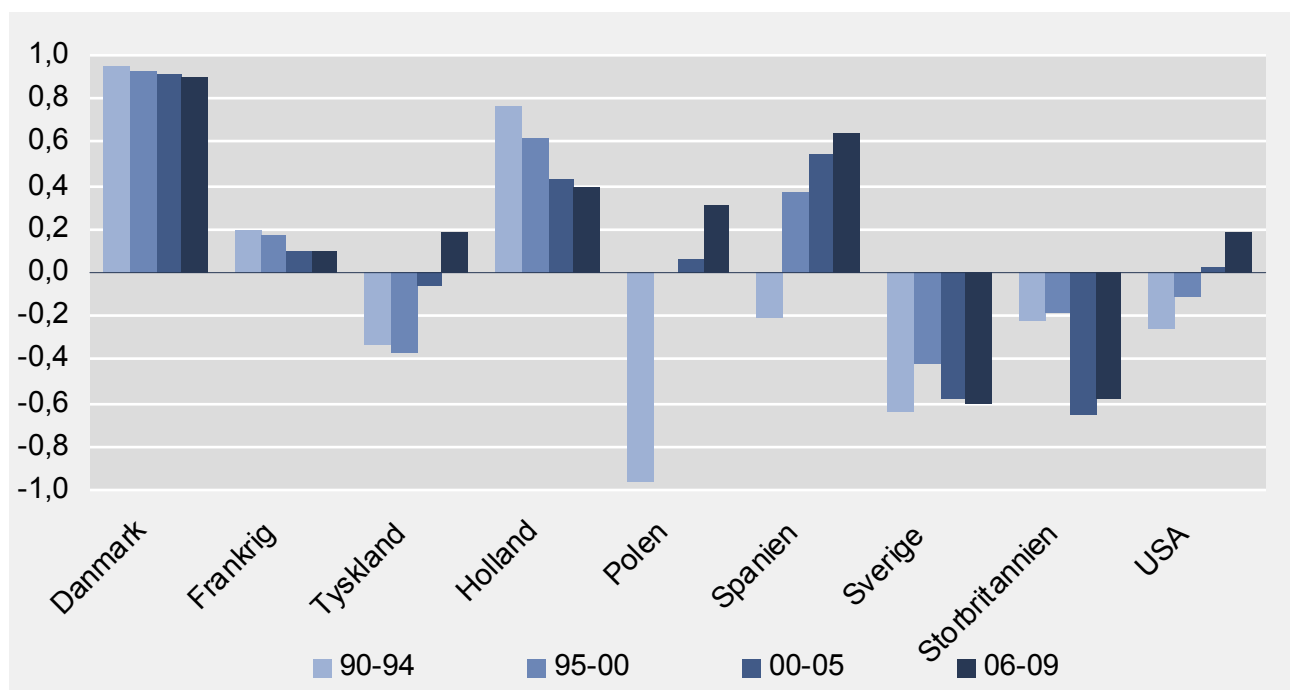
Det tidligere omtalte Balassa-indeks er anerkendt som mål for konkurrenceevnen for produktion af et givent produkt. Danmark har en lang historie for et meget højt Balassa-indeks for produkter fremstillet af svinekød. Det vil sige, at danske producenter af svinekød historisk har haft en stærk konkurrenceevne på internationale markeder.

Som det ses af figuren, er indekset faldende for den danske svineproduktion, dvs. at den danske eksport af svinekøds relative betydning for den samlede eksport er faldende samtidig med, at f.eks. Tysklands relative eksport af svinekød er stærkt stigende. Dansk svinekødsproduktion er under hårdt pres som direkte følge af forringet konkurrenceevne.

Det er ikke længere nok med et veludbygget vertikalt samarbejde og høj fødevarerikkerhed. Den danske svinekødssektor er påvirket af den stigende konkurrence fra lavtlønslande som Polen, Spanien og Tyskland. Som det fremgår af figuren, er det især disse lande, som oplever stærkt stigende konkurrenceevne. Landene investerer kraftigt i udvidet produktion, hvor der i Danmark ud fra eksisterende produktionsanlæg holdes et nogenlunde stabilt produktionsniveau. Danske rammevilkår har stor betydning for denne situation. Tyskland, Spanien og Polen oplever især fremgang i den værdiskabende og arbejdstunge forædlingsproces. Fremgangen er drevet af en kombination af stigende produktion af svin på hjemmemarkedet, og stigende import af svin og udskæringer til videreforarbejdning. Fremgangen i Polen sker til dels på baggrund af danske investeringer og dansk forarbejdet kød.

Fremgang i Tyskland, Spanien og Polen skyldes gunstige betingelser for både primærproducenter, men også slagterier. Især den løntunge del af slagterarbejdet, dvs. udskæring og forædling, har store fordele af lave lønninger. Høje afgifter, miljøomkostninger og administrative byrder forringer yderligere vilkårene for en ellers stærk dansk branche.

Balassa-indeks for svinekød for udvalgte lande

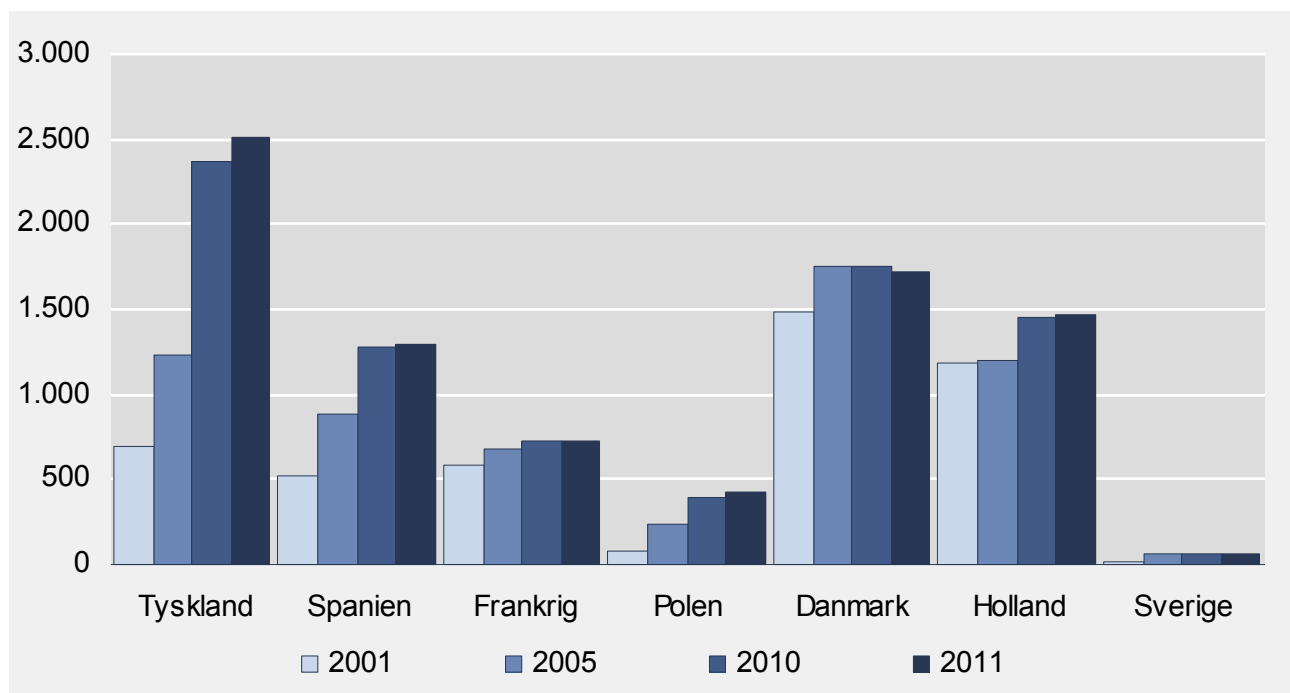

Note: HS kode 0203 – svinekød, enkelte år mangler.
Kilde: UN comtrade, egne beregninger.

Den svækkede konkurrenceevne giver sig også til kende i udviklingen i eksporten for de enkelte lande. Dansk og hollandsk eksport af svinekød har traditionelt ligget højt, men er sammen med fransk eksport stagneret.

I 2001 var den danske eksport over dobbelt så stor som den tilsvarende tyske svinekødseksport. I dag er dansk eksport markant mindre end tysk eksport. Men som tidligere beskrevet, indeholder den tyske eksport dansk kød forædlet i Tyskland.

Eksport af svinekød i 1000 ton slagtevægt.

Kilde: GIRA 2010

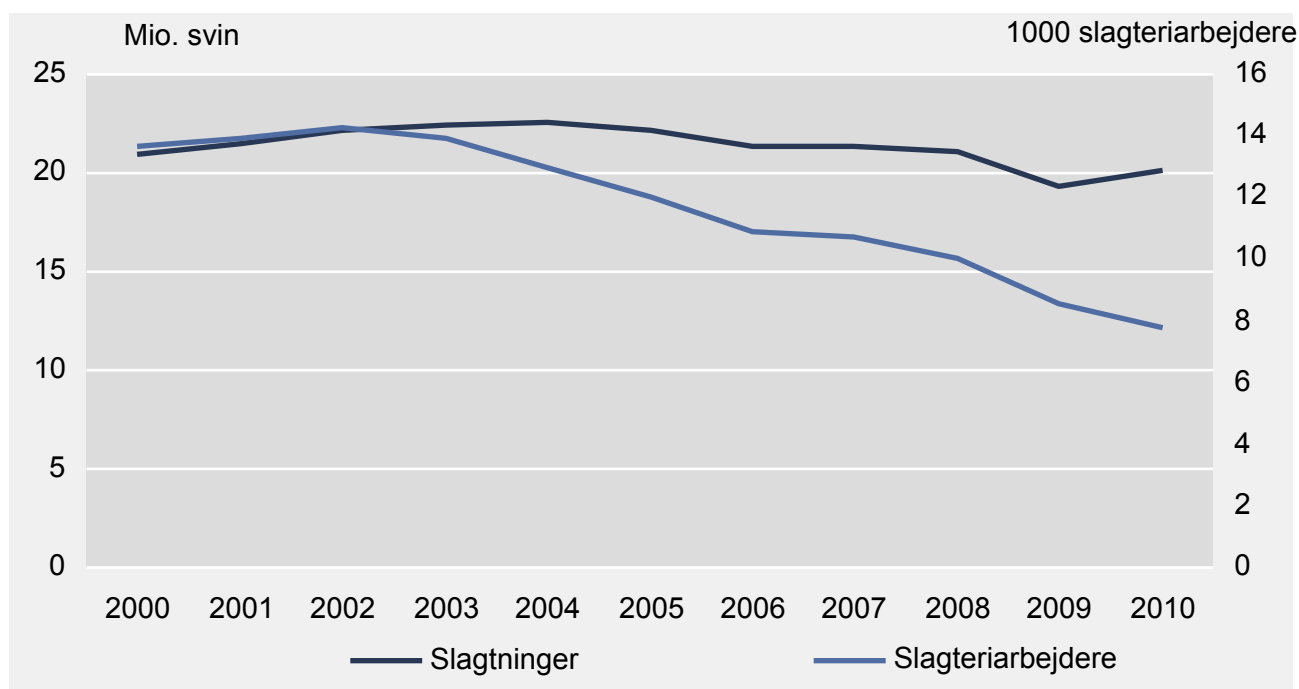
Modsat er udviklingen i eksporten af svinekød fra henholdsvis Tyskland, Spanien og Polen et tydeligt signal om relativt stærk konkurrenceevne. Eksporten fra disse lande er steget kraftigt i det seneste årti. Den tyske eksport forventes i 2011 at nå 2,5 mio. tons kød, hvilket svarer til en tredobling af eksporten på ti år. Den spanske eksport er mere end fordoblet i samme periode – og forventes at udgøre 1,3 mio. tons i 2011. Polsk svinekødseksport forventes at nå omkring 400.000 tons i løbet af 2011.

1.6. Udflytning af arbejdspladser

Som en følge af konkurrenceforskellene sker der en udflytning af danske arbejdspladser. Det kan ses i faldende markedsandele for forarbejdede produkter, som typisk er mandskabstunge produkter. Udviklingen i verdensmarkedsandele for forarbejdede produkter viser, at danske færdigforarbejdede produkter ikke kan følge trit med markedsudviklingen. Det skyldes dels et stigende verdensmarked dels konkurrenceevnesituationen – særligt i forhold til Tyskland.

I stedet for at flytte hele produktionen vælger fødevarerindustrien tit at lade den del af produktionen, som kan effektiviseres blive i Danmark, mens den resterende del af produktionen flyttes til udlandet – typisk den mandskabstunge. Det betyder, at beskæftigelsen af slagteriarbejdere på de danske svineslagterier er faldet, mens antallet af slagtninger stort set har været uændret.

Antal slagtninger af svin og slagteriarbejdere på svineslagterier i Danmark, 2000 til 2010

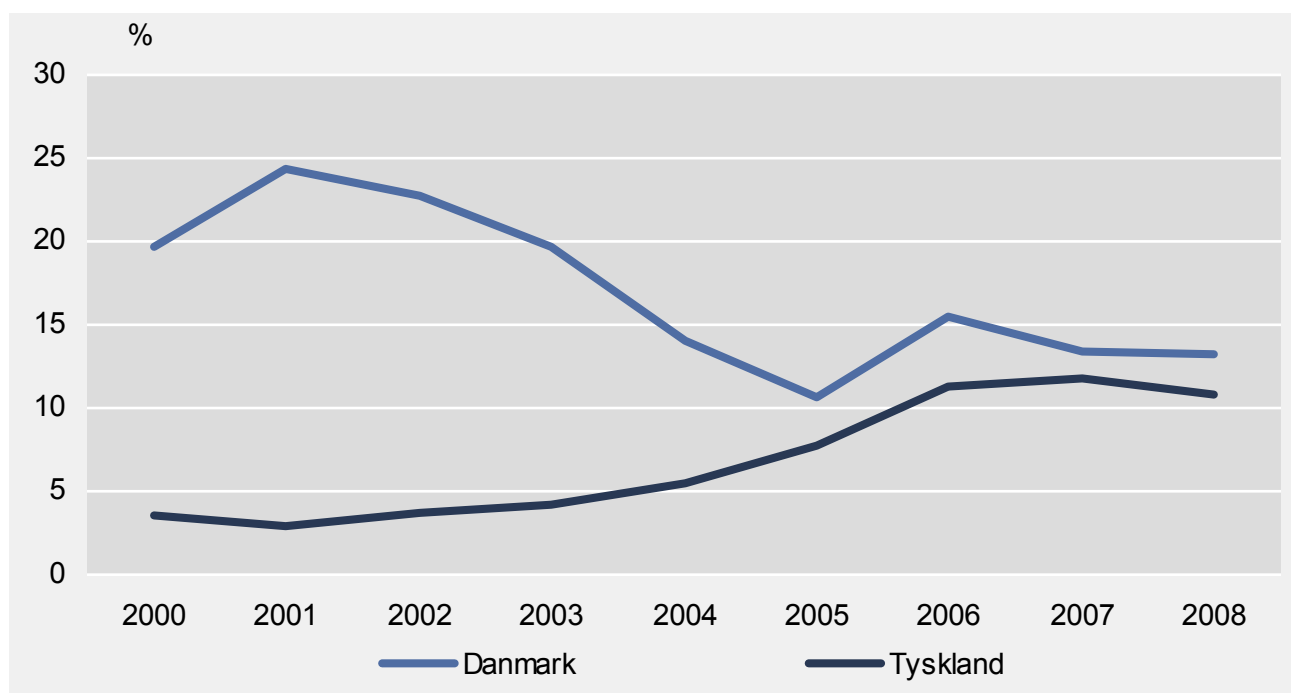

Kilde: Landbrug & Fødevarer

Anm.: Ud over slagteriarbejdere beskæftiger svineslagterierne et betydeligt antal medarbejdere til afsætning, udvikling, teknologi og administration.

Bacon og skinker har tidligere været en dansk eksportsucces, men den er under stærkt pres. Siden årtusindskiftet har vi tabt relative markedsandele for både pølser, skinker og bacon til især Tyskland. Som det ses har Tyskland næsten lige så store verdensmarkedsandele for skinker og bacon som Danmark i dag, hvor Danmark for bare 10 år siden var altdominerende. Det skal dog igen understreges, at en stor del af slagtede danske svin bliver eksporteret til blandt andet Tyskland for at blive forarbejdet og videreeksporteret.

Verdensmarkedsandele for bacon og skinker, 2000 til 2008

Kilde: FAO

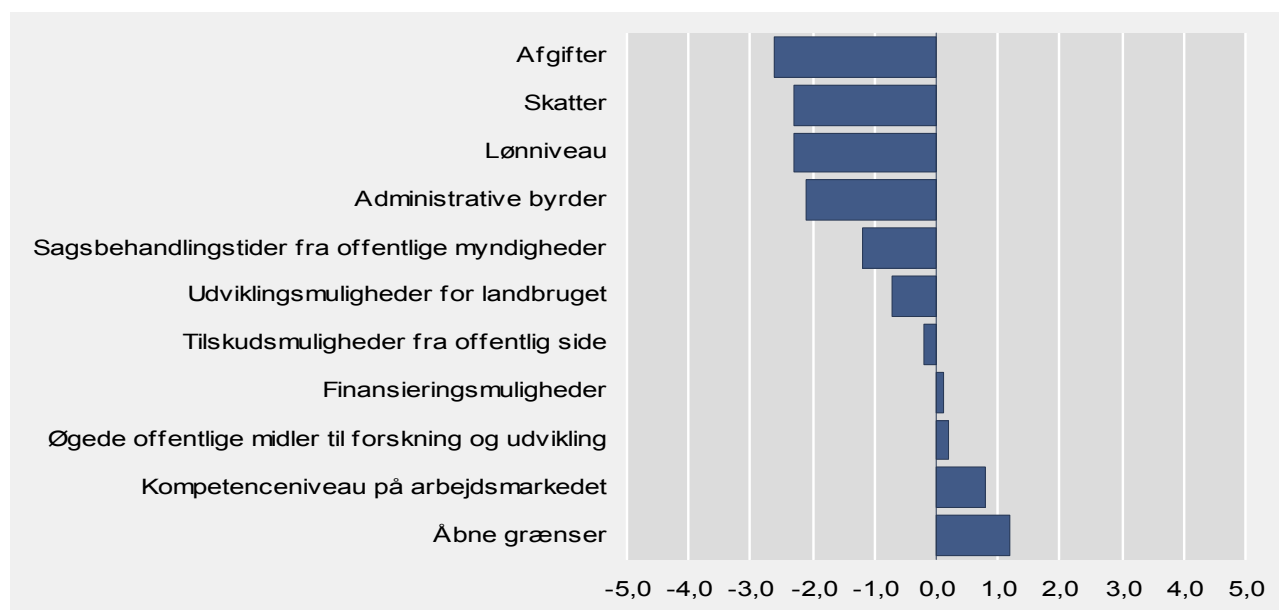
1.7. Fødevarer virksomheder har presset konkurrenceevne

Med stor eksponering på eksportmarkederne er konkurrenceevnen vigtig for produktionen af svinekød, og produkter heraf, i Danmark. Det gælder for primærproducenter, slagterier og afledt virksomhed.

Landbrug & Fødevarer har gennemført en undersøgelse blandt virksomhedsmedlemmerne. Fødevarer virksomhederne bekræfter i denne analyse, at der er en række områder, som har stor negativ betydning for den danske konkurrenceevne. Nedenfor er nævnt i prioriteret rækkefølge de områder, som har størst negativ betydning for konkurrenceevnen.

- Afgifter såsom energifgifter, miljøafgifter, fedtafgift, osv. Det er typisk nationale afgifter, som kun danske virksomheder er pålagt.
- Det høje danske lønniveau sammenlignet med udlandet. Forskellen i lønniveau er de senere år blevet større som følge af, at de danske lønninger stiger mere end i nabolandene.
- Det høje danske skattetryk.
- Administrative byrder fra de offentlige myndigheder, hvilket f.eks. kan være lovgivningsmæssige elementer, men også den løbende offentlige kontrol.
- Sagsbehandlingstider fra offentlige myndigheder bl.a. i forbindelse med godkendelsesprocedurer ved virksomhedsudvidelse.
- Udviklingsmulighederne for landbruget. Virksomhederne er meget afhængige af at få råvarer til deres produktion, og det får de kun, hvis vilkårene er gode for landbruget.

Forskellige faktors betydning for virksomheders konkurrenceevne

Anm: Værdierne udtrykker de enkelte områders betydning. Virksomhederne har kunnet afkrydse betydningen af områderne på en skala fra -5 til 5, hvor -5 er meget negativ betydning, mens 5 er meget positiv betydning. Resultatet heraf er sammenvejet.

Kilde: Landbrug & Fødevarers undersøgelse blandt virksomhedsmedlemmer

Virksomhederne peger også på nogle områder, som har positiv betydning for den danske konkurrenceevne. Nedenfor er områderne nævnt i prioriteret rækkefølge.

- Åbne grænser så handlen med varer kan flyde frit mellem landene. Det indre marked i EU, samt den løbende udvidelse af EU, har øget markedsmulighederne til gavn for eksporten og beskæftigelsen.

- Kompetenceniveauet på arbejdsmarkedet har også en positiv betydning for konkurrenceevnen. Med dette menes, at arbejdsstyrken på det danske arbejdsmarked har en kompetencegivende uddannelse, og dermed har færdigheder, som kan bruges i virksomhederne.
- Offentlige midler til forskning og udvikling er også positivt for den danske konkurrenceevne.

Hvordan kan eksporten bedst øges?

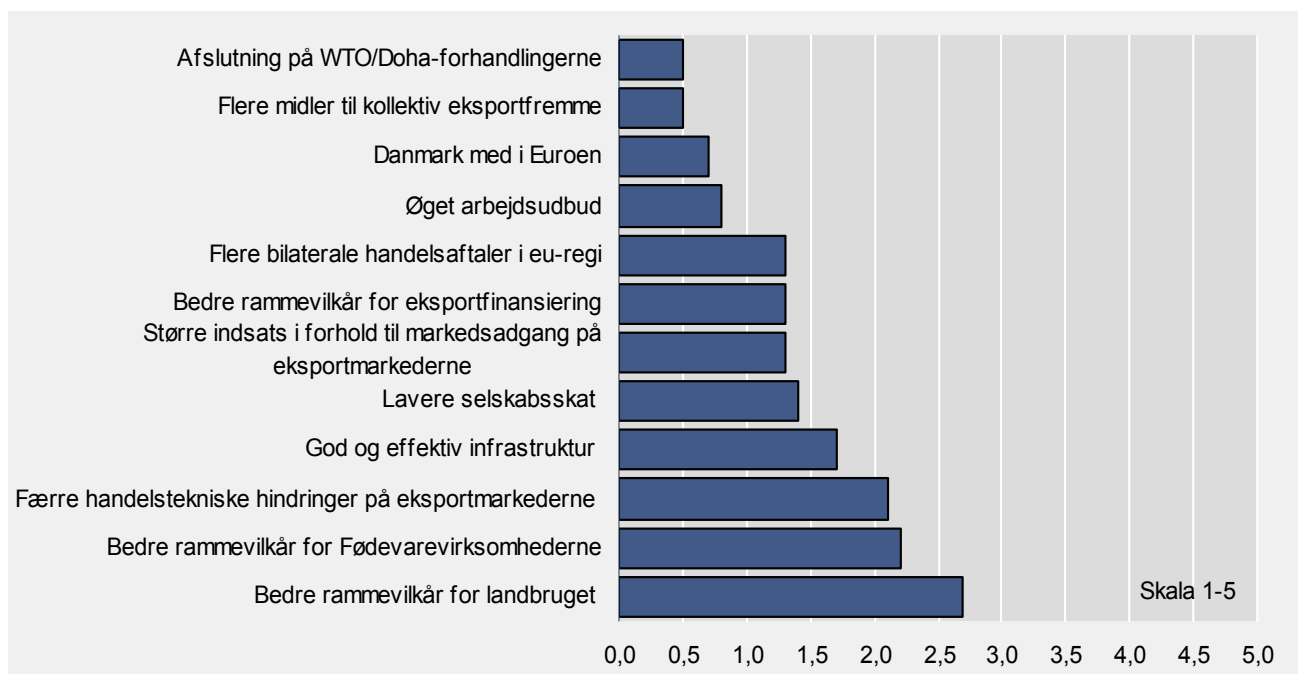
Skal eksporten øges, kræves bedre rammevilkår i hele værdikæden. Landbrugets vilkår er den største hindring for vækst lige nu, ifølge virksomhederne. Det er også væsentligt at nedbryde handelsbarrierer på nuværende og potentielle eksportmarkeder uden for EU.

Virksomhederne er også blevet spurgt om, hvilke områder der kan være med til at øge eksporten fra virksomheden. Her er der mange elementer, som kan understøtte en stigende eksport fra de danske fødevarer virksomheder.

Det mest afgørende er, at råvaregrundlaget er i orden, altså at rammevilkårene for landbruget er gode, ellers er der ingen input til produktionen. Næstvigtigst er gode rammevilkår for fødevarer virksomhederne, der sikrer de samme vilkår for danske virksomheder som for virksomhederne i andre lande. At det netop er disse to områder, virksomhederne peger på, er et udtryk for, at virksomhederne tænker helhedsorienteret, og at hele kompetenceklyngen omkring fødevarer erhvervet er afgørende for den samlede eksportvækst i erhvervet. En ændring et sted i værdikæden fra jord til bord har stor betydning andre steder.

Forholdene på eksportmarkederne, såsom tekniske handelshindringer, har også stor betydning for mulighederne for vækst i eksporten. Virksomhederne peger også på infrastruktur som et positivt element for en eksportdreven vækst for de danske virksomheder.

Forskellige faktorer, der kan understøtte øget eksport

Anm: Værdierne udtrykker de enkelte områders betydning. Virksomhederne har kunnet afkrydse betydningen af områderne på en skala fra -5 til 5, hvor -5 er meget negativ betydning mens 5 er meget positiv betydning. Resultatet heraf er sammenvejet.

Kilde: Landbrug & Fødevarers undersøgelse blandt virksomhedsmedlemmer

2. Virksomheder - eksempler på forskelle

2.1. Energiafgifter

De politisk fastsatte omkostninger på energiregningen – dvs. energiafgifter, PSO og en række tariffer – er i Danmark væsentlig højere end i de EU-lande, vi typisk sammenligner os med. Alene landbrug, gartnerier og fødevarer virksomheder betalte i 2010, ifølge en analyse fra Pöyry Energy Consulting, ca. 400 millioner kroner mere i politisk fastsatte omkostninger på energiregningen end gennemsnittet af Tyskland, Polen, Sverige, Storbritannien, Frankrig og Holland.

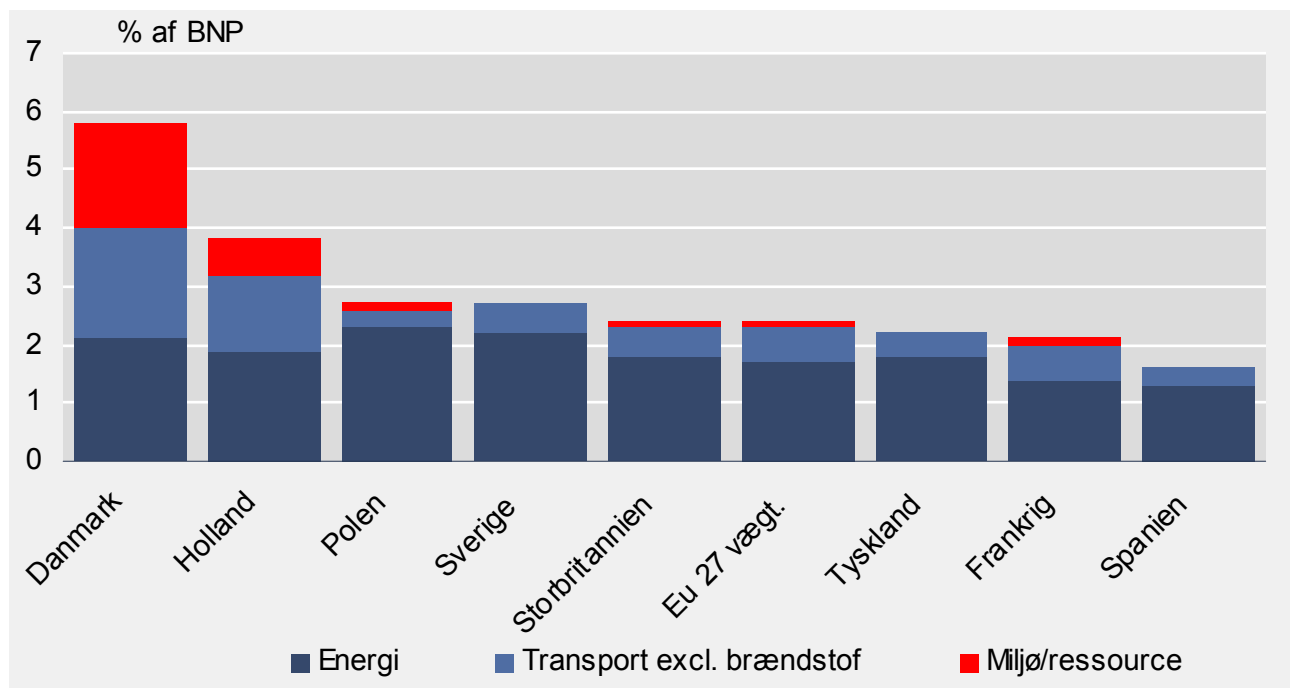
De danske omkostninger er stigende med nye forhøjelser af energiafgifter for erhvervslivet fra 2012 og 2013 (afledt af Forårspakke 2.0 og serviceeftersynet heraf), samt forventeligt stigende PSO-betalinger som følge af et nyt energiforlig i 2012. Overføres tallene til det samlede danske erhvervsliv, overstiger merbetalingen alene på PSO- og PSO-lignende ordninger 2,8 mia. kr. efter gennemførelsen af Forårspakke 2.0.

De høje danske omkostninger fremgår også af skatteministeriets egen analyse, "Energiafgifter for erhverv og konkurrenceevne", (marts 2011). I denne analyse når skatteministeriet frem til følgende:

- Dansk energiafgiftstryk er ca. 70 pct. højere i forhold til det endelige energiforbrug end i EU.
- De danske afgiftssatser for dieselolie og benzin er på niveau med, eller lidt højere, end i EU
- De danske energiafgiftssatser for erhverv for brændsel og el er godt 4 gange højere end i EU i gennemsnit, når forårspakke 2.0 er fuldt gennemført.

Afgifter på brændsel til opvarmning og proces samt på elektricitet er mange gange højere i Danmark end i de andre EU lande. Og Danmark gør kun i relativt begrænset omfang brug af undtagelsesbestemmelserne i EU's energibeskatningsdirektiv. I figuren er det samlede afgiftstryk vist som provenu i procent af BNP. Denne fremstilling viser at afgiftstrykket er absolut størst i Danmark. Især miljørelaterede afgifter giver et højt samlet afgiftstryk i Danmark, men også transportafgifter er relativt høje i Danmark.

Provenu fra energi-, transport og miljø/ressource afgifter som pct. af BNP i 2008

Kilde: EU-Kommissionen.

Det væsentligt højere niveau for danske afgifter er ifølge Skatteministeriets rapport muligvis bedst illustreret ved den overordnede energiafgiftindikator – afgiftsprovenu i forhold til endeligt energiforbrug. Det danske afgiftstryk var i gennemsnit på ca. 56 kr./GJ brug, mens gennemsnittet for de andre EU-lande var 35 kr./GJ. Svarende til at den danske energibeskatning i udgangspunktet er ca. 70 pct. over EU's gennemsnitlige energibeskatning. Det er før stigningerne 2010-2013, der er afledt af Forårspakke 2.0.

Det samlede provenu fra afgifter på energi i forhold til det endelige energiforbrug, kr./GJ

	2006	2007	2008
Danmark	55,3	55,2	56,4
Italien	43,8	42,7	41,5
Holland	38,1	35,6	39,3
Storbritannien	42,7	45,1	39,1
Sverige	38,8	38,9	39,0
Tyskland	37,6	38,3	37,0
Norge	34,7	35,1	35,9
Frankrig	32,0	32,2	-
Spanien	26,1	26,4	26,5
Polen	18,0	21,5	23,5
Gennemsnit EU, vægt BNP	35,0	35,6	34,9
Gennemsnit, uvægtet	26,5	28,3	28,4

Kilde: EU-kommissionen.

Ifølge skatteministeriet er der som følge af de høje afgiftssatser en markant forskel i afgiftsprovenuet, hvis man sammenholder provenuet opnået ved danske satser, med provenuet opnået ved gennemsnitssatser for EU.

Skatteministeriet har beregnet, at det private erhvervsliv i Danmark med 2013-satser skulle svare 10,4 mia. kr. med de danske satser for el og brændsel mod 2,4 mia. kr. ved gennemsnitlige EU-satser. Afgifterne i Danmark er altså mere end 4 gange så høje som EU-gennemsnittet. Med serviceeftersynet af Forårspakke 2.0, der blev vedtaget i Folketinget i maj 2011, er det danske el- og brændselsafgiftsprovenu fra erhvervslivet reduceret med 940 mio. kr. i 2013. Dermed er det danske afgiftsprovenu reduceret til 3,9 gange gennemsnittet.

Provenu ved danske satser og satser i andre EU lande, mia. kr.

	Ved danske 2013-satser før serviceeftersyn	Ved satser i andre EU lande, ikke vægtet gennemsnit
I alt afgifter	47,2	22,1
- Heraf transport	18,8	17,2
- Heraf el	16,6	3,1
- Heraf brændsel	11,8	1,8
Heraf i alt erhverv	19,1	10,4
- Heraf transport	8,7	8,0
- Heraf el	5,9	1,6
- Heraf brændsel	4,5	0,8

Kilde: Energiafgifter for erhverv og konkurrenceevne, Skatteministeriet marts 2011

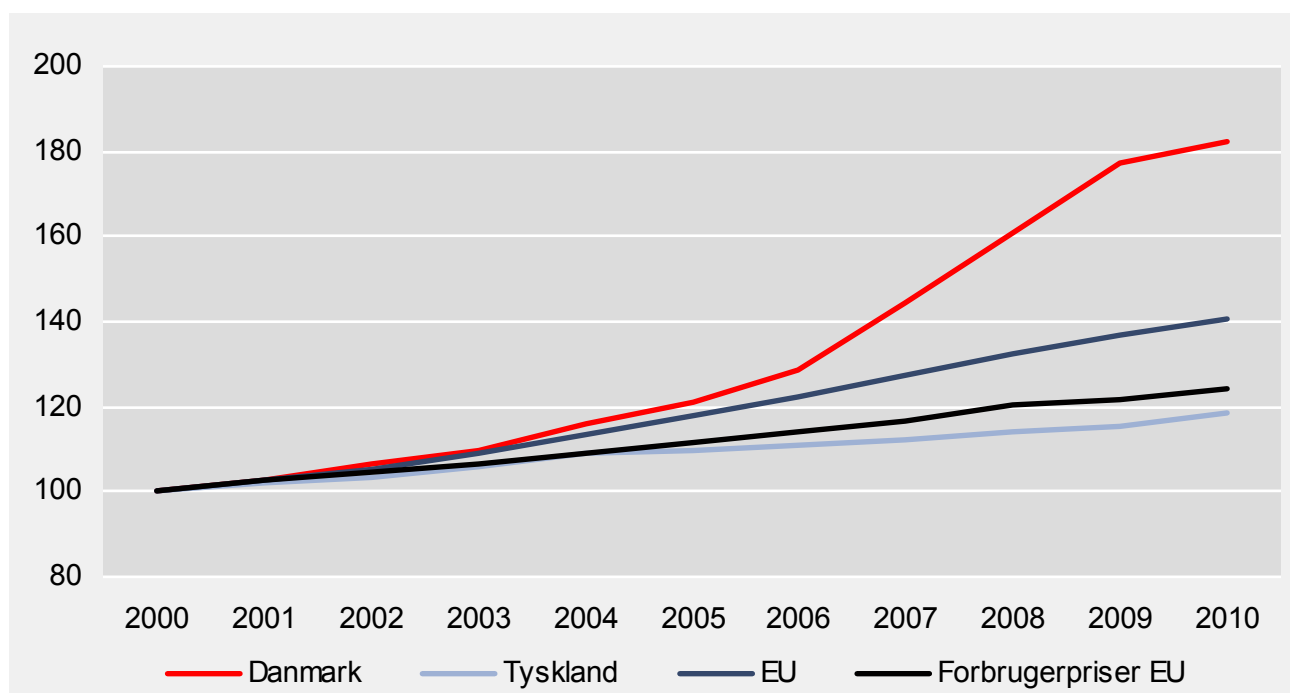
2.2. Vand, spildevand og kloakering

Danske vand- og spildevandspriser ligger helt i top i internationale sammenligninger, og priserne forventes at stige hastigt med udbygning af det eksisterende kloaknet. Samtidig er danske fødevarerirksomheder af naturlige og fødevarerirksomhedsrelaterede årsager underlagt krav om minimumsforbrug af vand, og det er derfor ikke muligt at begrænse vandforbruget yderligere.

De danske priser for vand og spildevand er blandt verdens højeste, med en samlet gennemsnitlig pris på op mod 7 US\$ pr. m³, viser en opgørelse fra OECD. For de enkelte lande er der betydelig regional variation, og selv med denne spredning kommer kun få områder i nærheden af det danske niveau. I Danmark er det især afledning af spildvand, der vejer tungt på virksomhedernes budgetter. Gennemsnitsprisen i de 98 danske kommuner for spildevand er 31,50 kr. pr. m³ inkl. moms og afgifter (25,2 kr. pr. m³ ekskl. moms). Spændet går fra 16,30 til 62,50 kr. pr. m³ i 2009. Sammenlignes spildevandspriserne i OECD, ligger Danmark også her på en suveræn førsteplads. Det skal bemærkes, at det såkaldte særbidrag, som virksomhederne i visse kommuner yderligere opkræves, ikke er med i beregningen. Hvis disse omkostninger medtages, vil regnestykket blive endnu mere skævvredet.

Problemstillingen skal ses i lyset af, at prisen på håndtering af især spildevand i Danmark er steget eksplosivt de seneste 10 år. Siden 2000 er vandafledningsafgiften steget med 80 pct. i Danmark. Til sammenligning er prisen for håndtering af spildevand steget med 40 pct. for EU-25 landene. I Tyskland er prisen for håndtering af spildevand steget langsommere end det generelle forbrugerprisindeks, og stigningen ligger på ¼ af den danske stigning. For fødevarerirksomhederne er denne udvikling alvorlig, og de fortsat stigende afgifter fører til en fortsat forringelse af dansk konkurrenceevne.

Omkostning til spildevandsafledning, indeks 2000 = 100

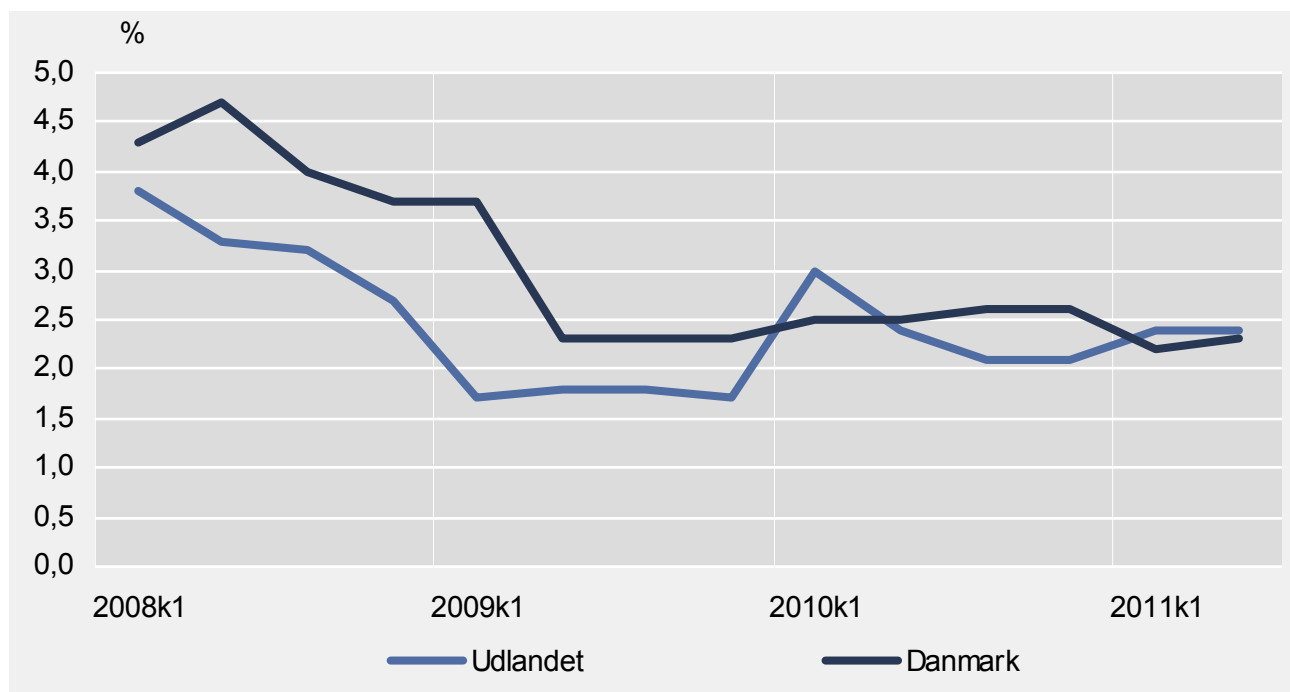
Kilde: Eurostat

2.3. Dansk lønkonkurrenceevne

Danske virksomheders konkurrenceevne er svækket markant som følge af hastigt stigende lønomkostninger igennem de seneste 10 år, samtidig med en mere afdæmpet udvikling i de vigtigste konkurrentlande. De seneste opgørelser viser yderligere, at danske lønninger fortsat stiger med mindst samme niveau som i de vigtige samhandelslande. I fødevarer-, brygge- og tobaksindustrien er lønnen steget 32 pct. i Danmark, mod 15 pct. i Tyskland og 17 pct. i Sverige fra 1997 til 2009. Danske lønninger er for denne gruppe ca. 34 pct. over tysk niveau, og ca. 27 pct. over svensk niveau. På slagterierne er udfordringen endnu større da lønningerne til slagterimedarbejdere er mindst dobbelt så høje i Danmark som i Tyskland. Hvilket har afgørende betydning for, hvor forarbejdningen bliver placeret. Den udstrakte brug af kontraktarbejde betyder også at de officielle lønstatistikker *undervurderer* det tab, der har fundet sted i den danske lønkonkurrence over for Tyskland.

Dansk Arbejdsgiverforenings seneste internationale lønstatistik viser, at lønninger i Danmark stadig stiger med stort set samme kraft som i vores konkurrentlande. Lønstigningen i fremstillingsindustrien ligger på samme niveau som gennemsnittet af de 11 europæiske lande, der sammenlignes med. I de sidste tre kvartaler af 2010 steg lønnen i Danmark mere end den gjorde i de vigtigste konkurrentlande, og var i de første to kvartaler af 2011 på niveau med udviklingen i disse lande.

Lønudvikling i udlandet og i Danmark for fremstillingsindustrien

Note: Stigninger fra år til år, udlandet er en sammenvæjning af de 10 vigtigste samhandelspartnere, for Tyskland mangler oplysninger for andet kvartal 2011.

Kilde: Dansk Arbejdsgiverforening

Tyskland og Holland ligger som nærmeste konkurrenter stadig med lønstigning under dansk niveau mens Sverige har lønstigning over dansk niveau. Ifølge Bureau of Labor Statistics er de samlede lønomkostninger i Fødevarer-, brygge- og tobaksindustrien steget relativt meget i Danmark sammenlignet med vore nærmeste konkurrentlande i årene 2000 til 2007, og stigningen er sket fra et i udgangspunktet højere niveau. Tallene er ikke opdaterede, men de illustrerer tydeligt niveauforskellene.

Udfordringen er stor i forhold til Tyskland hvor de faktuelle lønomkostninger i kødindustrien har været faldende i en årrække. En væsentlig driver i den udvikling har været den udstrakte og stigende

anvendelse af kontraktmedarbejdere. Herudover er det en udfordring at de officielle statistikker *ikke* afspejler det reelle lønniveau i Tyskland.

Samlede omkostninger til løn pr. time i Fødevarer- brygge og tobaksvareindustrien

Land	2000	2007	Ændring %
Norge	188	268	43
Danmark	185	245	32
Finland	148	197	33
Sverige	165	193	17
Storbritannien	147	188	28
Tyskland*	160	183	15
Italien	135	177	31
Frankrig	146	164	12
Spanien	91	119	30
Polen	26	38	46

Anm.: Samlede lønomkostninger indeholder direkte løn/timeløn, arbejdsgivers sygesikringsudgifter og arbejdstager relaterede udgifter (A-kasse, ATP osv.).

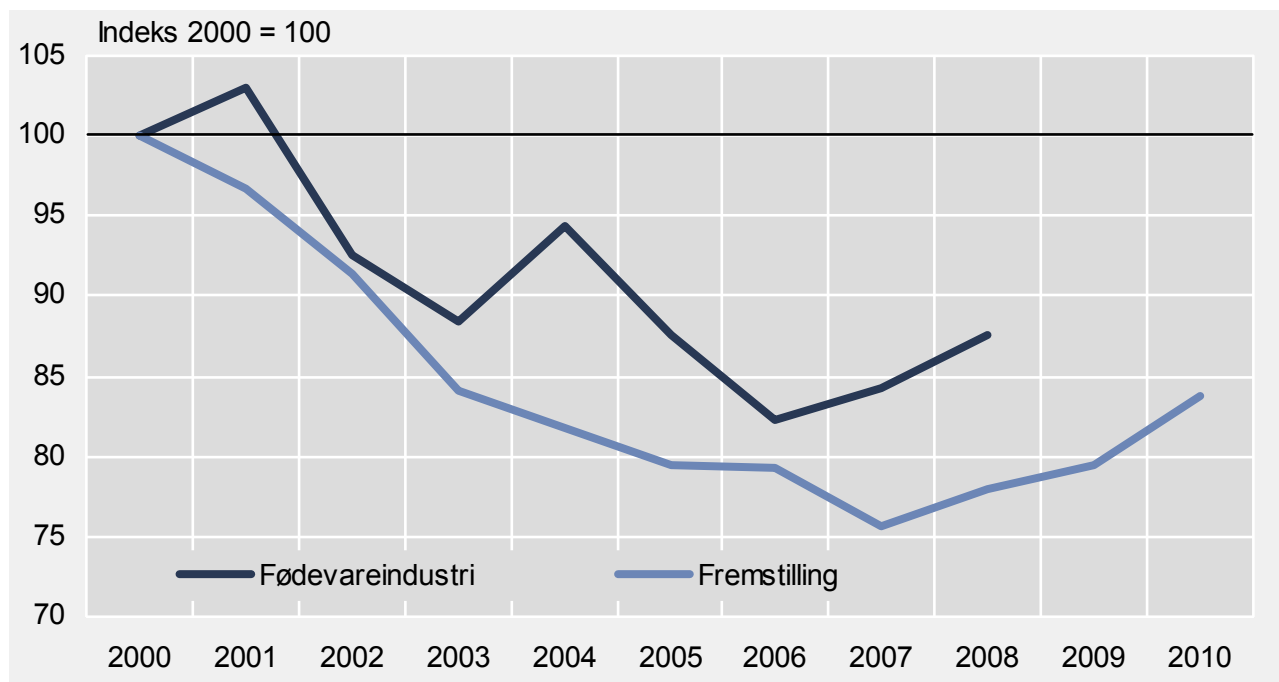
* Der gøres opmærksom på at tabellen *ikke* inddrager kontraktmedarbejdere. Herudover skal der gøres opmærksom på, at tallene *ikke* afspejler det reelle lønniveau i f.eks. kødindustrien. Dette skyldes bl.a. at de officielle statistikker udelukkende inddrager de medarbejdere, der er omfattet af en overenskomst. Denne andel er væsentlig mindre i bl.a. Tyskland end i Danmark.

Kilder: Bureau of Labor Statistics

Analyser fra Landbrug & Fødevarer har vist en markant forringet konkurrenceevne for hele den danske økonomi målt i relative enhedslønomkostninger i forhold til udlandet på mellem 15-20 pct. siden årtusindskiftet. Fødevarerindustrien har tabt ca. 15 pct. af sin lønkonkurrenceevne siden 2000.

Enhedslønomkostninger er et udtryk for omkostninger ved at producere en enhed af et givent output i industrien. Udtrykket afhænger af løn, produktivitet og valutakurs. En opdeling viser, at den tabte konkurrenceevne i særdeleshed skyldes det høje danske lønniveau.

Samlet lønkonkurrenceevne for dansk fødevarerindustri målt i relative enhedslønomkostninger.

Note: sammenvejning af de 10 største samhandelspartnere i EU.

Kilde: Reuters Ecwin, Nationalbanken og egne beregninger.

2.4. Investeringsstøtte i Tyskland til virksomheder

Ud over at tyske virksomheder har lavere omkostninger til løn, energi og miljø, kan tyske virksomheder søge investeringsstøtte i henhold til støtteprogrammet "fællesprogram for forbedring af den regionale erhvervsstruktur" forkortet GRW.³ Ordningen yder støtte til etablering og sikring af permanente konkurrencedygtige arbejdspladser, med henblik på forbedring af indkomstsituationen i struktursvage regioner.

Af tabellen forneden fremgår det, at der udbetales betydelige beløb i tilskud i henhold til GRW-programmet.

Støtten ydes også til virksomheder i fødevarersektoren. Støtten ydes kun til investeringer foretaget i struktursvage regioner, herunder landdistrikter, præget af demografiske problemer. Støtteniveauet afhænger af klassifikationen af den pågældende region, størrelsen af virksomheden og størrelsen af investeringen. Støtten er højest for investeringer i mindre virksomheder i det struktursvage Østtyskland, hvor virksomheder kan opnå støtte på 50 pct. Blandt betingelserne for at få tildelt støtten er for eksempel, at investeringerne skal skabe et vist niveau af nye jobs, også på længere sigt.

Der er fremskaffet data for det samlede tilskud i henhold til GRW for delstaterne Nordrhein-Westfalen, Schleswig-Holstein, Sachsen-Anhalt, Thüringen og Niedersachsen.

Samlet tilskud pr. delstat via GRW, Mio. Euro

	2008	2009
Sachsen-Anhalt	246	250
Thüringen	194	153
Niedersachsen	91	168
Schleswig-Holstein	278	352
Total	809	923

Kilde: PricewaterhouseCoopers.

Det umiddelbare indtryk er, at ordningen er begrænset i udbredelse, når det gælder slagterier og fødevarerindustrien. I den periode, der er undersøgt, er kun en forholdsvis lille andel af midlerne gået til slagterier og fødevareraktiviteter. Det skyldes blandt andet:

- Delstaterne anser ikke fødevarerproducerende virksomheder for at være primær målgruppe for ordningen, og giver derved afslag på ansøgningen.
- De fødevarerproducerende virksomheder ansøger ikke om tilskud under GRW-ordningen

Der er dog kendskab til flere slagterier og fødevarerproducerende virksomheder, som har opnået mellem 10 – 15 pct. støtte på den samlede investeringssum. Den store tyske slagtekyllingekoncern Rothkötter har til et nybygget kyllingeslagteri i Niedersachsen modtaget støtte på 10 pct. af investeringssummen, svarende til 6 mio. Euro.

³ Gemeinschaftsaufgabe "Verbesserung der regionalen Wirtschaftsstruktur"

3. Svineproducenterne – økonomi og konkurrenceevne

3.1. Primærproduktionen

Udviklingen i svineproduktionen og markedsandele for svinekød er en afspejling af udviklingen i konkurrenceevnen de enkelte lande imellem. Indikationen af udviklingen i konkurrenceevnen er yderligere underbygget ved Balassa-indekset. Samtidig sker der i nogle lande forskydning i strukturen mod specialisering i enten smågriseproduktion eller slagtesvineproduktionen, denne udvikling kan forklares med udgangspunkt i komparative fordele.

Udviklingen i konkurrenceevnen er en afspejling af rammerne for svineproduktionen i de producerende lande. Udviklingen i produktionsomfang og -sammensætning bestemmes af omkostninger og afregningspriser. Omkostninger og afregningspriser afhænger især af den enkelte producent, forsynings- og afsætningsled samt politisk fastlagte rammevilkår.

Den tyske produktion af svinekød er steget voldsomt gennem de seneste 15 år. Produktionen af svinekød er steget på baggrund af en øget hjemlig produktion af smågrise, import af smågrise til opfødning og import af slagtesvin. Den øgede produktion er et resultat af særdeles fordelagtige produktionsbetingelser i form af gode rammebetingelser for især opfødning af slagtesvin med tilhørende synergier og ikke mindst særdeles gode rammebetingelser for slagterier i form af lav løn og relativt lave energi- og miljøomkostninger som illustreret.

Teknisk effektivitet

For at bedømme konkurrenceevnen for produktionen i et givet land er det vigtigt både at betragte produktionens effektivitetsniveau og økonomiske situation. En branche kan være teknisk ineffektiv og samtidig være økonomisk fornuftigt stillet grundet erhvervsvenlige rammebetingelser, og omvendt.

Interpig er et flerårigt samarbejde imellem produktionsøkonomer, med speciale i økonomien i svineproduktionen. Formålet med samarbejdet er at udveksle produktionsøkonomiske og -tekniske nøgletal for svineproduktionen i de fleste EU-lande og nogle enkelte store spillere på verdensmarkedet. Arbejdet med indsamling af disse data er et forsøg på at monitorere den tekniske og økonomiske udvikling i svineproduktionen i de deltagende lande.

Nogle af de forhold, som danner rammerne for den samlede økonomi i produktionen, er umiddelbart ikke inkluderet i InterPig. Et af formålene med InterPig er at se på svineproduktionens konkurrenceevne, med fokus på udvalgte tungtvejende økonomiske og tekniske parametre i en lukket national model. Så InterPig giver ikke et fuldstændigt billede af de enkelte landes produktionsøkonomien, hvor alle rammevilkår er inkluderet. Der bliver heller ikke taget hensyn til, at smågrise eksempelvis handles over grænsen, hvilket kan påvirke økonomien i soholdet eller landets slagtesvinproduktion. Fx var 20 pct. af smågrisene, som blev indsat i tyske slagtesvinstaldene i 2009, fra Danmark eller Holland.

Effektivitetsniveau

	Danmark	Tyskland	Holland	Frankrig	Spanien	USA
Levendefødte pr. kuld	14,5	12,6	13,3	13,1	11,6	11,8
Fravænnede grise pr. årssø	28,1	24,8	27,8	26,6	24,0	24,4
Producerede sl. svin pr. årssø	26,2	23,4	26,5	25,1	22,3	22,7
Tilvækst 30 - 120 kg, gram pr. dag	858	762	827	769	686	779
kg foder/kg tilvækst	2,9	2,84	2,65	2,95	3,04	3,22
Levende slagtevægt, kg	107	120	117	116	105	122

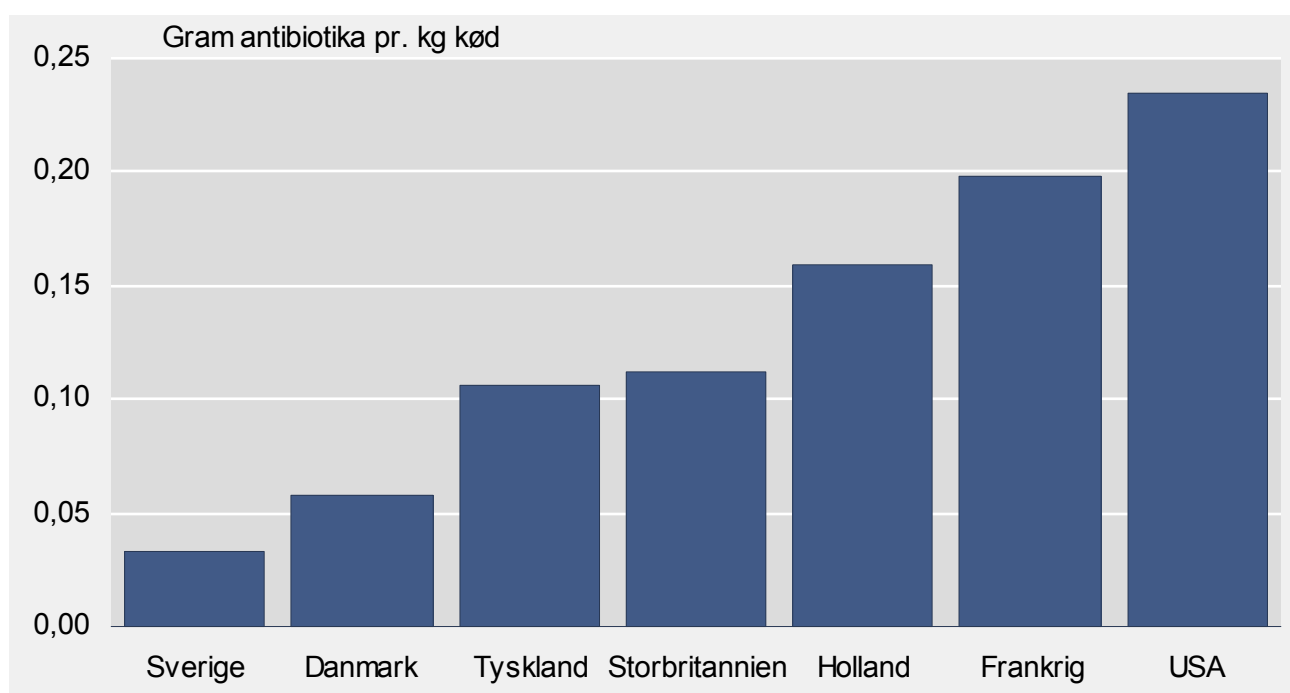
Kilde: Interpig 2010

Danmark ligger absolut i toppen med hensyn til det produktionstekniske niveau – blandt andet som følge af det landsdækkende avlsfællesskab og højt managementniveau i staldene. Dette gælder trods lavt medicin- og tidsforbrug i staldene. De danske søer har høj frugtbarhed, får flest levendefødte grise og flest fravænnede grise. I forhold til Holland mister vi dog flere grise under opfødning, og indtager derfor andenpladsen, når det kommer til slagtesvin pr. årssso. Holland producerer 26,5 slagtesvin pr. årssso i 2009 mod 26,2 slagtesvin pr. årssso i Danmark.

Det er dog vigtigt at bemærke, at de hollandske producenter benytter markant mere medicin, og producerer med en kortere diegivningsperiode. Mere medicin kan medvirke til at bringe flere grise til slagtning, og en kortere diegivningsperiode øger antallet af grise pr. so, da den hurtigere kan løbes og nå faring igen. I Tyskland produceredes der 23,4 grise pr. årssso i 2010.

Forbruget af kritiske antibiotika, fluoroquinoler og cephalosporiner er meget lavere i Danmark. Fluoroquinoloner bruges stort set ikke i dansk svineproduktion, og cephalosporiner anvendes kun meget begrænset. Danmark har, af de undersøgte lande, det klart laveste forbrug af disse kritiske antibiotika-typer

Medicinforbrug i udvalgte lande i 2007

Kilde: EFSA 2008

Også når det kommer til tilvækst og foderforbrug ligger de danske producenter iblandt de mest effektive. Danske svineproducenter opnår den absolut bedste tilvækst i slagtesvinestaldene; nærmeste konkurrent er Sverige. Foderudnyttelsen i de danske svinestalde er også på et meget højt effektivitetsniveau. På denne konto taber især USA og Brasilien.

Svineproduktionen på det amerikanske kontinent har generelt en lav effektivitet – de har få slagtede grise pr. årssso og en lav foderudnyttelse.

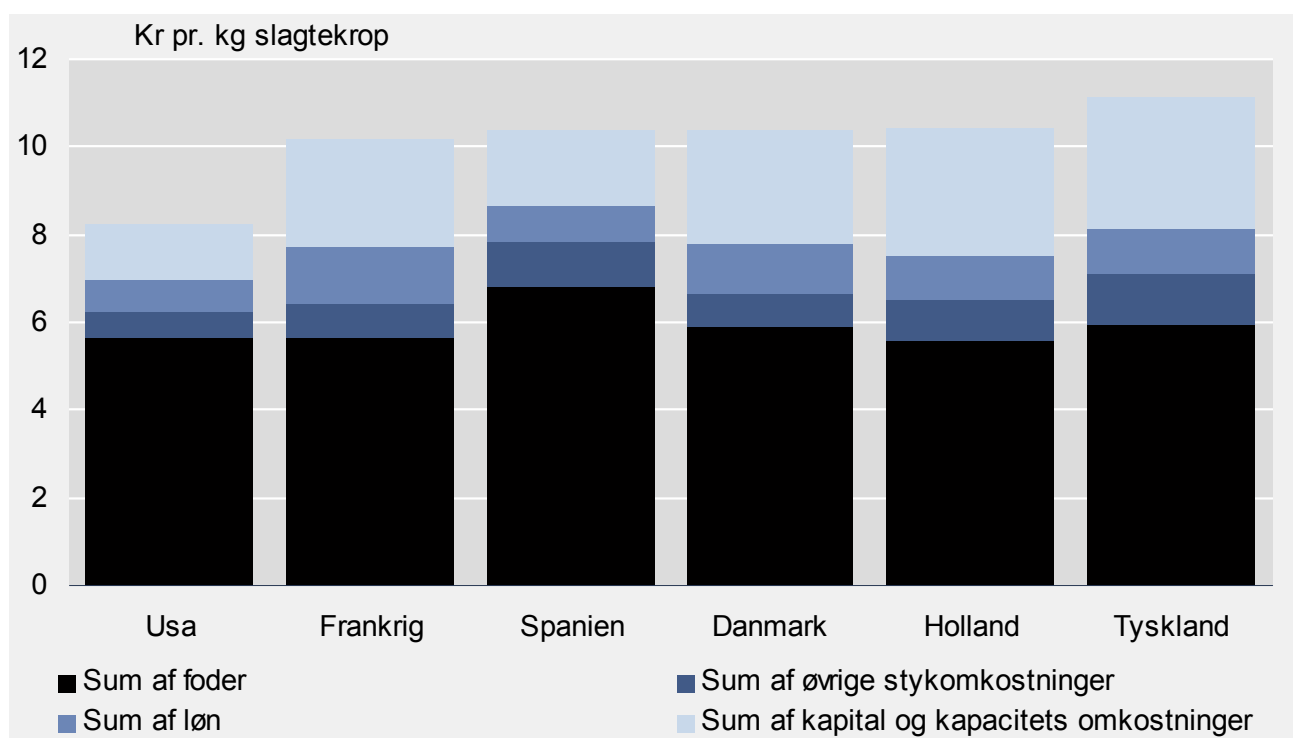
Omkostninger i svineproduktionen internationalt

Trods fremskreden strukturudvikling, høj effektivitet og produktivitet, er de danske omkostninger ifølge InterPig på niveau med de europæiske lande men dog en smule under tysk niveau,.

Selv med ringe til middelmådig effektivitet er omkostningerne i USA, Canada og Brasilien ca. 2-2,5 kr. pr. kg under omkostningerne i Danmark. Samlede omkostninger til foder er kun marginalt under niveau for de europæiske producenter pga. relativt lav foderudnyttelse. Lave kapacitets- og kapitalomkostninger efter foder, er den parameter, som gør det amerikanske kontinent særligt omkostningsførende. Deres byggepriser er oftest kun på 50 pct. af det europæiske niveau, og kapitalomkostninger, som dækker over afskrivninger og renter, bliver derfor lave.

Kapacitetsomkostninger dækker over vedligehold af bygninger, udbringning af gylle, halm, forsikringer samt diverse. Kapacitetsomkostningerne er højere i Danmark sammenlignet med Holland, og lavere sammenlignet med Tyskland.

Omkostninger i svineproduktionen

Kilde: InterPig 2010

Foder har traditionelt været en anelse billigere i Tyskland, trods høj konkurrence med brødhvede. Seneste omstilling til anvendelse af afgrøder til vedvarende energi har dog været med til at øge konkurrencen om arealer til kornproduktion og foderkorn. Priserne på foder var i 2009 identiske imellem Danmark og Tyskland. Stykomkostninger er høje i Tyskland sammenlignet med Danmark. Stykomkostninger udgør omkostninger til avl, medicin og energi. Især den fælles sundhedsovervågning sikrer lavt smittepres, og giver, i kombination med godt management, et lavt medicinforbrug i Danmark. De tyske producenter er med til at betale til dyr grøn energi, som er lagt ud på alle forbrugere, og dermed hæver de generelle energipriser. Lønnen er høj i Danmark, men den fremskredne strukturudvikling sikrer en effektiv produktion med lavt tidsforbrug, og dermed begrænses effekten af en meget høj løn.

Eksterne forhold og processer med indflydelse på konkurrenceevnen

InterPig tegner ikke det fuldstændige billede af konkurrenceevnen de enkelte lande imellem. Nogle centrale elementer er ikke reelle omkostninger for bedrifterne, men anslåede markedspriser. F.eks. er stipladser opgjort efter en anslået prissætning, og ikke som den faktiske omkostning fra regnskaberne. Endvidere støttes investeringer med op til 40 pct. i Tyskland, og en fastsætning af prisen efter en anslået listepriis er derfor ikke en reel afspejling af den endelige pris for producenten. Samtidig er en speciel momsfratagelsesregel ikke indregnet i InterPig. Denne momsregel favoriserer i særdeleshed slagtesvineproduktionen. InterPig tager derfor ikke tilstrækkelig højde for de marginale forskelle, som giver udslaget i den observerede markedsudvikling. Derfor er det også nødvendigt at foretage økonomiske sammenligninger, fx af danske og tyske regnskaber for husdyrhold.

Sammenligning af danske og tyske regnskaber

En sammenligning af danske og tyske regnskaber viser, at de tyske producenter har haft en positiv lønningsevne i alle de analyserede år, og samtidig på et niveau, der ligger markant over de danske producenters niveau.

Sammenligningen er dog forbundet med visse forbehold – blandt andet, at der i Danmark er en overvægt af specialisering i smågriseproduktion, og omvendt i Tyskland en overvægt af specialisering i slagtesvineproduktion.

Lønningsevne i Danmark og Tyskland, kr. pr. time

	2006	2007	2008	2009
Danmark	103	-92	-86	-94
Tyskland	61	2	74	62

Kilde: Danmarks Statistik og Bundesministerium für Ernährung, Landwirtschaft und Verbraucherschutz, egne beregninger

Trods en effektiv produktion med et højt produktivitetniveau, resulterer relativt dårlige rammevilkår i ringe økonomi for producenterne.

Kapitalbindingen er i Danmark også høj i sammenligning med producenter i Tyskland. I Danmark er der bundet næsten 6 kr. i kapital pr. omsatte krone, mod ca. 2 kr. i Tyskland.

Kapitalbinding pr. omsætningskrone

Kapital/omsætning	2006	2007	2008	2009
Danmark	3,5	4,4	4,2	5,9
Tyskland	2,4	2,5	2,2	2,3

Kilde: Danmarks Statistik og Bundesministerium für Ernährung, Landwirtschaft und Verbraucherschutz, egne beregninger

Med hensyn til en høj kapitalbinding er der mange faktorer, som har betydning, såvel politisk bestemte forhold, som markeds kræfter. Jord er en knap faktor, hvor udbud og efterspørgsel danner prisen. Byggepriser afhænger af konjunkturerne, med høje priser i højkonjunkturer og omvendt.

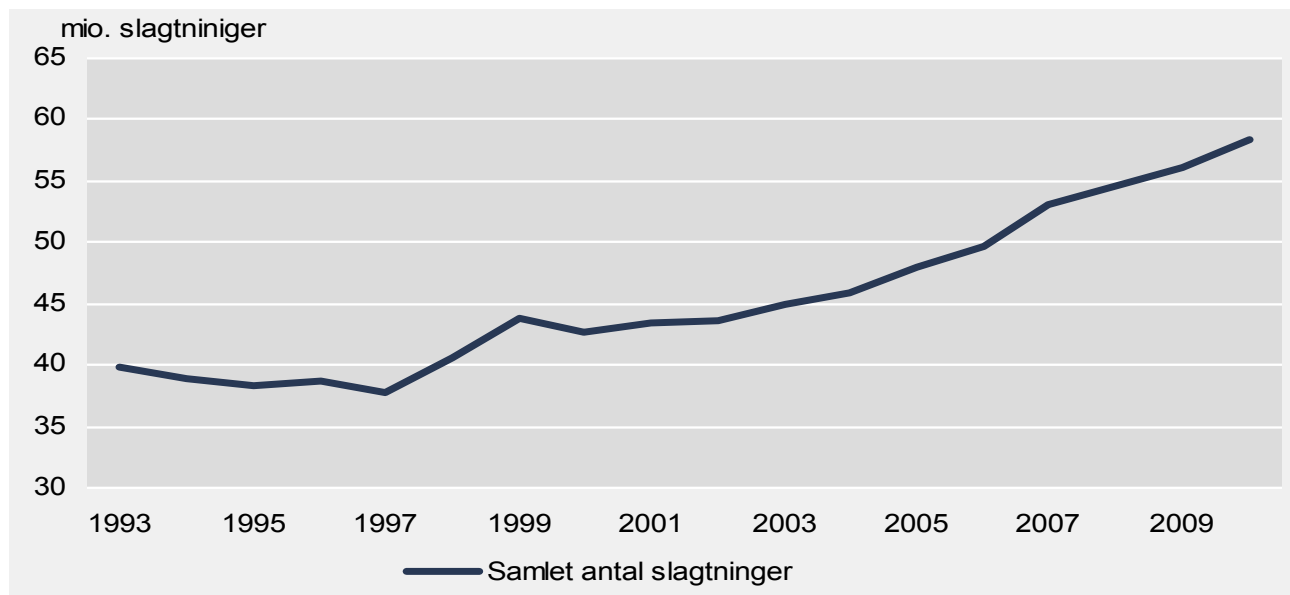
Politisk bestemte rammebetingelser er dog også i høj grad med til at danne prisniveauer og kapitalbinding. Krav om arealtilliggende kan medføre stigende jordpriser, hvorimod miljøplaner med produktionsbegrænsninger kan være med til at lægge en dæmper på jordpriserne.

Arveregler kan fx begrænse kapitalflugten fra erhvervet ved lempelige generationsskifteregler. Investeringssupporte kan begrænse behovet for kapital ved nybyggeri, og liberale byggereglementer kan føre til billigere byggerier.

Specialisering i slagtesvineproduktion i Tyskland.

Der har været en markant udvikling i specialisering og samhandel mellem dansk og tysk svineproduktion. Antallet af slagtninger er steget stabilt siden slutningen af 90'erne i Tyskland. Fremgangen i slagtninger er opnået ved import af smågrise og slagtesvin fra især Danmark og Holland, samt stabil egenproduktion af smågrise. Især fra 2004 er importen af smågrise fra Danmark steget markant.

Antal slagtninger i Tyskland

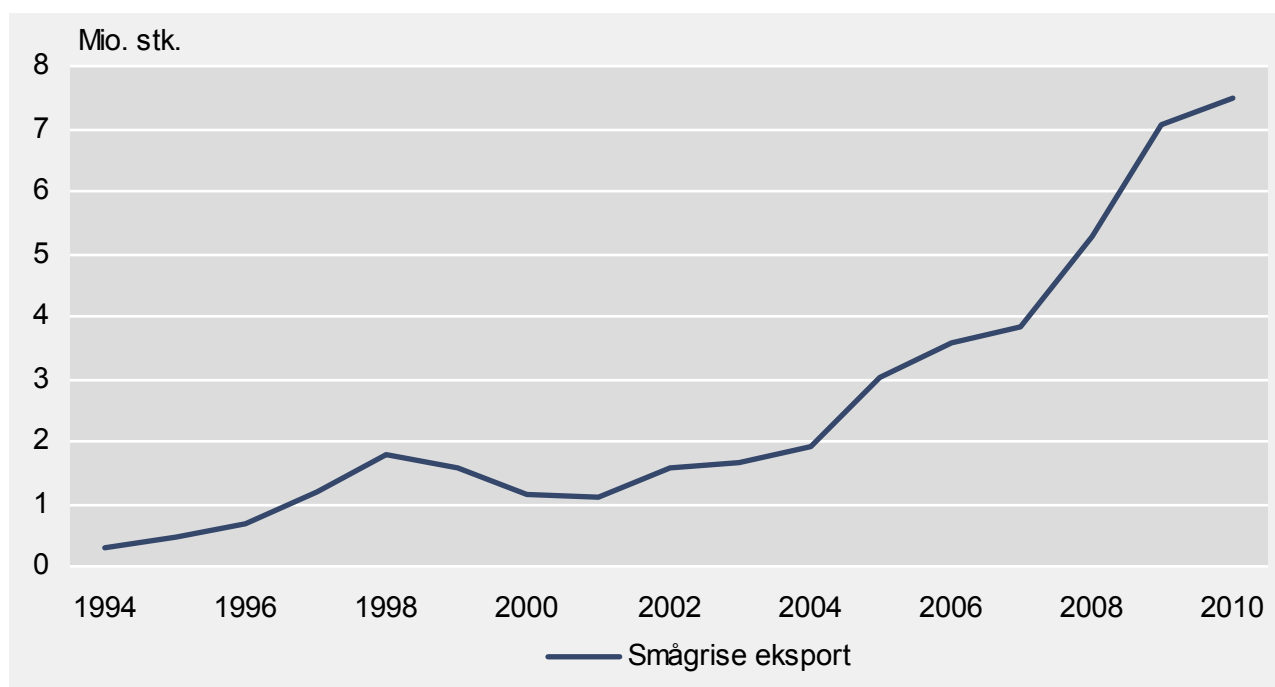

Kilde: Statistisches Bundesamt Deutschland

Den stigende produktion af slagtesvin afspejles i et stigende Balassa-indeks for tysk svinekød, hvilket udtrykker en stigende konkurrenceevne for svinekødproduktionen i Tyskland. Udviklingen er drevet af en stærk slagterisektor, som i særdeles ekspanderer på grundlag af billig arbejdskraft samt andre forhold. Den stærke slagterisektor har i en periode ført til relativt høj notering i Tyskland med stigende eksport af slagtesvin og smågrise fra Danmark til Tyskland som følge.

Eksporten af smågrise er yderligere forstærket af, at danske smågrise er relativt billige, set med tyske producenters øjne – også efter transportomkostninger. Dette skyldes højt produktivetsniveau i Danmark og en fremskreden strukturudvikling, som resulterer i lave produktionsomkostninger på en dansk smågris. Herved opstår der komparative fordele i handel med smågrise. Den tyske slagtesvineproducent er relativt købestærk, og den danske gris er relativt billig. Derfor har eksport for danske smågriseproducenter og importen for tyske slagtesvineproducenter været fordelagtig for begge parter.

Dansk eksport af smågrise

Kilde: Landbrug & Fødevarer

Samtidig har momsreglen og andre rammebetingelser været med til at styrke især slagtesvineproduktionen i Tyskland, frem for smågriseproduktion.

Dermed er rammerne for produktion og forarbejdning af svinekød især fordelagtig fra smågrisestadiet (30 kg.) og frem til salg, i form af et færdigt produkt, i Tyskland. Dvs. at rammebetingelserne i Tyskland sikrer en stærk konkurrenceevne for slagtesvinproduktionen.

Forskellige rammevilkår er med til at forklare, hvorfor rentabilitets- og lønningsevneanalysen giver to vidt forskellige resultater, og hvorfor de tyske producenter oplever en højere lønningsevne trods stort set ens direkte produktionsomkostninger. På de følgende sider er der eksempler, der belyser forskelle i rammevilkår

3.2. Tyske producenter har fordel af momsregel

En speciel tysk regel for momsregnskab er med til at forbedre bundlinjen i svineproduktionen. Landbrug i Tyskland kan aflægge momsregnskab efter de samme principper, som kendes i Danmark, eller efter den specielle "Pauschalbesteuerung" ordning.

"Pauschalisering" er et tysk system, som går ud på, at landmanden ikke behøver at føre momsregnskab. For at kompensere for at der er 19 pct. moms på indkøbte styk- og kapacitetsomkostninger, får den tyske landmand lov til at lægge en salgsmoms på 10,7 pct. på alle de varer, der sælges. Denne moms må producenten selv beholde. Hvis svineproduktionen betragtes som en landbrugsvirksomhed, kan virksomheden årligt vælge, om der skal aflægges momsregnskab eller vælge "Pauschalbesteuerung". Seneste opgørelse viser, at 75 pct. benytter sig af denne momsregel.

Pr. produceret slagtesvin giver "Pauschalbesteuerung" en skjult indtægt på ca. 27 kr. i øget indtjeningsbidrag. Denne gevinst er ikke statisk, men vil afhænge primært af afregningspriser og prisen på foder. Ikke alle producenter benytter sig af dette forenkede system, da bedriftsenhederne ikke må overstige en vis omsætning, og fritagelsen for momsregnskab er ikke en fordel ved nybyggeri og i en årrække herefter.

Gevinsten i indtjeningsbidraget i forhold til regelmoms udgør dog ikke den reelle økonomiske gevinst. Hvis man under "Pauschalbesteuerung" bygger en stald, eller isætter nyt inventar, er dette også momsbelagt, og momsen refunderes ikke. Derfor er det i den situation bedst at aflægge momsregnskab, for at få moms fra bygning og inventar refunderet. Dette er man skattemæssigt opmærksom på, og der skal gå 10 år for bygningens vedkommende, og 5 år for inventaret, inden man omkostningsfrit, dvs. uden refusion af moms på bygning og inventar, kan skifte tilbage til "Pauschalbesteuerung". Ved skift 5 år efter nybygning af en svinestald er 50 pct. af momsbeløbet dog afskrevet, og skal ikke refunderes.

Hvis producenterne vælger konsekvent ikke at aflægge momsregnskab, vil indtjeningsbidraget være ca. 3,5 kr. pr. smågris og 24 kr. pr. produceret slagtesvin, med typisk udskiftningsforløb af bygninger og inventar, samt afskrivning heraf.

Tyske konsulenter mener, at ca. 95 pct. af alle svinebedrifter er under "Pauschalbesteuerung", mens det for den samlede produktion kun er ca. 75 pct. af de producerede svin. I fremtiden forventes en større andel af produktionen at foregå under moms- regelsystemet.

De tyske momsregler for landbrugsvirksomheder kan opfattes som en form for tilskud til svineproducenten. Lignende regler for momsfritagelse inden for landbrug i EU, findes bl.a. også i Irland og Østrig; uden at der kan sættes tal på støtten.

3.3. Investeringsstøtte i Tyskland og Danmark

I Tyskland gives der fortsat investeringsstøtte til almindelig staldbyggeri, hvilket kan give en lavere kapitalbinding. I Danmark er investeringsstøtten begrænset til investeringer i miljøteknologi.

Investeringsstøtten i Danmark og Tyskland tager udgangspunkt i EU's landdistriktsprogram. De enkelte lande i EU kan modtage støtte til landbruget via Landdistriktsprogrammet, hvis de overholder retningslinjerne udstukket af EU. EU betaler halvdelen, mens det enkelte land betaler den anden halvdel.

Der er en meget afgørende forskel mellem de to landes udformning af støtten. Det tyske program støtter hele staldbyggerier med tilhørende miljøløsninger, udflytningsomkostninger og i et vist omfang rådgivning.

I Danmark er valgt at begrænse støtten til investeringer i miljøteknologi, for herved at skabe incitament til reduceret miljø- og klimabelastning. Hovedvægten i støtten er lagt på reduktion i lugtgener, samt reduktion af klimagasser og ammoniak.

I Tyskland støttes det støtteberettigede investeringsvolumen overvejende med 20 - 35 pct. alt efter staldsystem. Yngre jordbrugere kan få et ekstra tilskud. Loftet over det støtteberettigede investeringsvolumen varierer mellem delstaterne, og er overvejende mellem 0,15 - 14,9 mio. kr. Det maksimale beløb dækker hele perioden 2007-2013, og støtten må ikke overstige ca. 3 mio. kr. i en treårig periode.

Støtteniveau i udvalgte tyske delstater

	Almindelig stald	Velfærdsstald	Ung landmand	Støtteberettiget investeringsvolumen
Schleswig-Holstein		Engangstilskud på 180 t.kr.		1,3 - 3,7 mio. kr.
Niedersachsen	25 %	30 %		0,15 - 11,2 mio. kr.
Nordrhein-Westfalen	20 % (25 % ⁽¹⁾)	30 %	+10 % (maks. 75 t.kr.)	0,15 - 7,45 mio. kr.
Sachsen Anhalt	25 % (30 % ⁽¹⁾)	35 %	+10 % (maks. 150 t.kr.)	0,15 - 14,9 mio. kr.
Mecklenburg-Vorpommern	25 %	35 %		0,15 - 14,9 mio. kr.
Brandenburg	25 %	35 %	+10 % (maks. 150 t.kr.)	0,15 - 14,9 mio. kr.

Kilde: Nationale- og delstatsministerier,

⁽¹⁾ Ved udflytningen af ejendommen eller dele heraf i offentlighedens interesse

I Danmark støttes miljøteknologi med 40 pct. af det støtteberettigede investeringsvolumen, og loftet over investeringsvolumen er 5 mio. kr. Støtten kan søges gentagende år efter år, men kun tildeles et projekt én gang. For at udnytte miljøteknologiordningen fuldt ud skal der dog voldsomme investeringer til.

Hvis det antages, at investeringsomkostningerne til miljøteknologi ved nye staldprojekter med tilhørende miljøløsninger, udgør 20 pct. af byggeomkostningerne, giver dette et støtteniveau i Danmark på 8 pct., sammenholdt med de 20-35 pct. i Tyskland. Der er dermed en markant højere medfinansiering pr. investerede krone i Tyskland på det samlede byggeprojekt.

3.4. Vedvarende energi – biogas og solceller

Støtte til vedvarende energi er endnu en faktor, som indirekte kan være med til at forbedre bundlinjen for den tyske svineproducent. I Tyskland støttes produktion af el ved biogas og solceller. Den tyske svineproducent - med biogasanlæg - oplever positive synergier mellem svineproduktion og biogas. Det styrkes af gyllebonus i Tyskland, som har en værdi af ca. 5 kr. pr. produceret slagtesvin. Støtten til biogas er dog konstrueret uhensigtsmæssigt, og er med til at presse priserne på jord og foder op. For dem, som ikke er med på biogasbølgen, er støtten i dens udformning derfor en ulempe.

Biogas i Danmark

I Danmark støttes biogas på tre måder:

- Elproduktionstilskud, der med energiforliget 21. februar 2008 blev hævet til en fast afregningspris på 74½ øre pr. kWh - alternativt et pristillæg på 40½ øre oveni afregningsprisen for naturgasfyret decentral kraftvarme. Pris og pristillæg reguleres med 60 pct. af stigningen i nettoprisindekset, så den pt. er henholdsvis 78,1 øre og 42,4 øre pr. kWh
- Afgiftsfritagelse for varmen
- Fritagelse for afgiften på naturgasfyret decentral elproduktion, som blev indført med Skattepakke 2.0

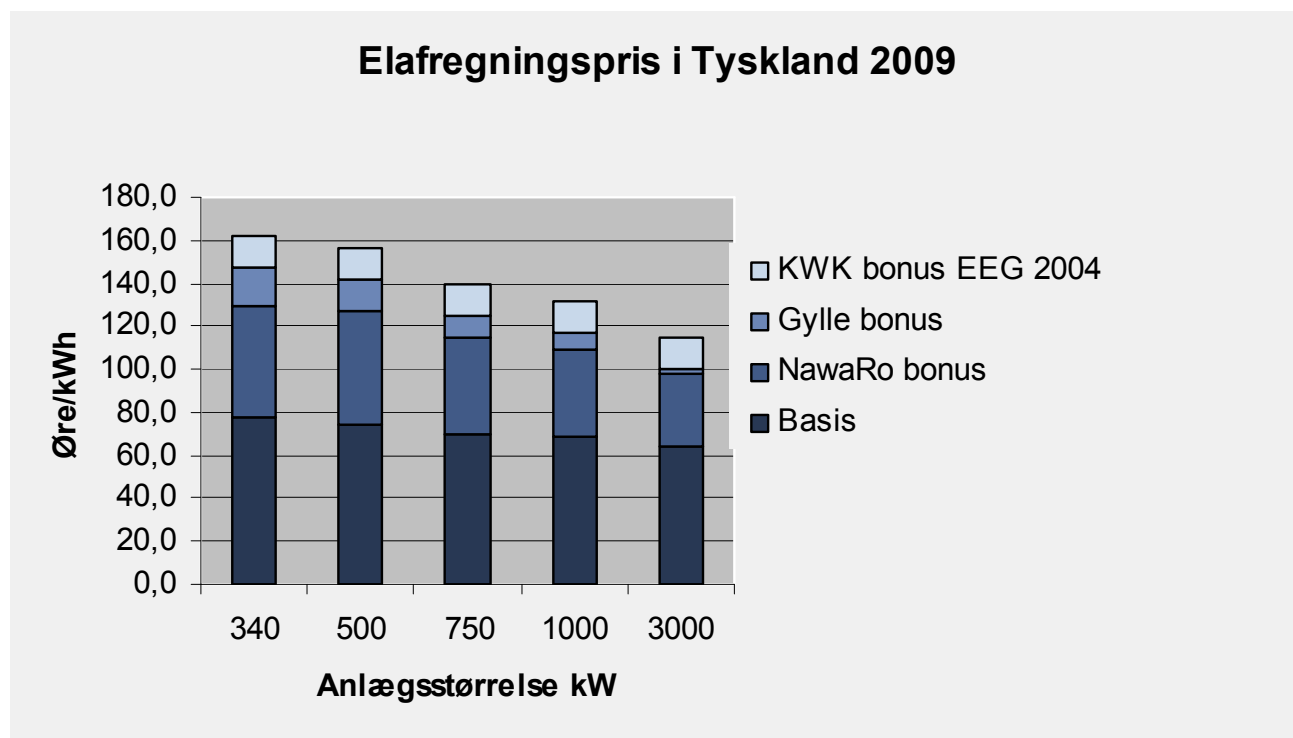
Hertil kommer, at med de gældende regler er biogasanlæg omfattet af hvile-i-sig-selv princippet, og dermed skal biogasanlægget, på linie med varmekædet, aflevere et eventuelt overskud optjent i ét år til varmekunderne i næste varmeår.

Ydermere afhænger støtten til biogas også af udnyttelsen af varmen. Hvis varmen ikke kan udnyttes, får biogasanlægget naturligvis en lavere afregningspris set over året, og samtidig falder støtten.

Biogas i Tyskland

I Tyskland er støttesystemet langt mere kompliceret. Det er sammensat af en basisafregningspris for el, som er graderet efter anlægsstørrelse. Hertil kommer mange forskellige yderligere tillæg og bonuser, herunder bonus for energifgifter, iblanding af gylle, varme udnyttelse osv. Man kan ikke addere alle tillæg, og de er heller ikke relevante for alle anlæg. Men ser man på tillæg, som kan sammenlignes med almindeligt forekommende koncepter i Danmark, fås følgende støtteniveauer:

Elafregning i forbindelse med biogasanlæg

Elafregningspris i Tyskland, Kilde: Bruno Sander Nielsen, Brancheforening for Biogas

Da svinegylle leverer procesvand til et biogasanlæg samtidig med, at der er et energiindhold i gyllen, som der kan laves gas af, eksisterer der positive synergier imellem biogas og svineproduktion.

Samtidig giver gyllen fra produktion af et slagtesvin (33-120 kg) ca. 25 kWh. Herved er værdien af gyllebonusen, som er direkte koblet til svineproduktionen, ca. 5 kr. pr. slagtesvin. Den samlede værdi af afgasset gylle produceret pr. slagtesvin er ca. 40 kr., ved en afregning på 1,47kr./kWh. Oven i dette kommer værdien af forbedret udnyttelse af kvælstof i gyllen og mindre lugtgener.

Indretningen af støtten ved tysk biogasproduktion giver tyske landmænd en profitabel driftsgren med synergier til husdyrproduktionen. Opbygningen af støtten bevirker dog samtidig, at foderproduktion udkonkurreres af energiafgrøder og øget kamp om arealerne for at opfylde harmonikrav. Det betyder, at de landmænd, som ikke er med på biogasbølgen, stilles relativt ringe på grund af stigende jordpriser og foderpriser.

Den danske afregningsmodel påvirker hverken konkurrenceevne eller markedspriser. Biogas vil naturligvis medføre samme synergier til husdyrproduktionen som i Tyskland. Det er dog en kendsgerning, at den danske afregning ikke er tilstrækkelig til at opnå fornuftig økonomisk drift, og dermed heller ikke er nogen bidragsyder til indtjeningen.

Solceller

Solceller er endnu et område inden for vedvarende energiproduktion, som støttes markant i Tyskland. Derfor har Tyskland oplevet en stærk udvikling i elproduktion ved solcelleanlæg. El fremstillet ved solceller er steget med 50 pct. årligt siden 2005. Til sammenligning er vindenergi steget med 9 pct. årligt, og energi fremstillet ved biomasse steget med 25 pct. årligt. I 2009 fremstilledes 6.200 GWh ved solceller, svarende til 7 pct. af den vedvarende energiproduktion i Tyskland.

Støtteomfang til solceller i Tyskland og Danmark

Støtten til solceller er på ingen måde koblet til svineproduktionen, men mange tyske landmænd har benyttet sig af muligheden og ladet deres staldtage dække til med solceller, og herved indkasseret en ekstra bonus.

I Tyskland var afregningen for energi fremstillet ved solceller på mellem 295 – 320 øre pr. kWh alt efter størrelsen på anlægget i 2009. I dag er afregningen faldet til mellem 161 – 214 øre. Når anlægget er installeret, er prisen fast 20 år frem. Afregningen reduceres løbende med udbygning af kapaciteten, samtidig falder solcellepriserne.

Afregning for el fremstillet ved solceller i Tyskland

	2009	01.01.2011	Betingelser
	kr./kWh		
Kapacitet op til 30 kW	3,20	2,14	}Garanteret 20 år
Kapacitet op til 100 kW	3,05	2,04	
Kapacitet op til 1 MW	2,95	1,93	

Kilde: BMU, Fødevareministeriet i Tyskland

I Danmark er afregningen til sammenligning 60 øre de første 10 år og 40 øre de efterfølgende år.

Afregning for el fremstillet ved solceller i Danmark.

	kr./kWh	Betingelser
Privat op til 6 kWh – lade måler løbe baglæns	1,90	60 øre de første 10 år og 40 øre pr. kWh de efterfølgende 10 år, markedspris + tillæg
Anlæg tilsluttet efter 21. april 2004	0,60->0,40	

Kilde: Energistyrelsen og Dong Energy

3.5. Omkostninger til bortskaffelse af døde dyr

I Tyskland deltager det offentlige finansielt ved bortskaffelse og destruktion af selvdøde dyr, da denne opgave anses for at være en fællesopgave. Omfanget af medfinansieringen varierer regionalt, og svinger et sted mellem 40-70 pct. af de samlede omkostninger til fjernelse og destruktion. I Niedersachsen finansierer det offentlige anslået 40 pct. af omkostningerne. I Brandenburg dækker landmanden kun en tredjedel af omkostningerne selv.

Det er inden for de retlige EU-rammer tilladt at støtte transporten af døde dyr med op til 100 pct. af udgifterne, og destruktion med op til 75 pct. af udgifterne. Hermed er der på EU-niveau åbnet for muligheden for at støtte fjernelse og destruktion af døde dyr. For kødsektoren gælder, at fjernelse og destruktion af kadavere ikke kan støttes. Omkostningerne hertil bærer kødsektoren selv.

I Danmark er der ingen offentlig finansiering ved bortskaffelse af selvdøde dyr. Her er det landbruget selv, som finansierer bortskaffelsen. Bortskaffelsen af de døde dyr varetages af DAKA.

I Tyskland dækkes omkostningerne via en dyresygdomsepidemikasse, som udover at bistå ved diverse smitteforanstaltninger også finansierer fjernelse og destruktion af døde dyr. Kassen er finansieret ved, at den enkelte producent betaler såkaldt "Entgelder" pr. døde dyr. Entgelder dækker kun 25 pct. af destruktionsomkostningerne. Omkostninger til transport dækkes fuldt ud af epidemikassen. Entgelder betales direkte af landbrugsvirksomheden til epidemikassen. Epidemikassen opkræver yderligere et bidrag pr. dyr på stald. Disse midler går til at finansiere alle epidemikassens funktioner. Epidemikassen dækker omkostninger ved nedslagninger af besætning og erstatning, vaccineprogrammer, dyrlægerådgivning osv. Dvs. at bidragene ikke udelukkende går til at medfinansiere fjernelse og destruktion af døde dyr. Dette system følges ikke i hele Tyskland, men de svinetunge delstater, Niedersachsen og Nordrhein-Westfalen, har begge en epidemikasse.

Til sammenligning af omkostninger til bortskaffelse og destruktion i Danmark og Tyskland er der opstillet en teoretisk beregning af omkostningerne for en dansk svineproduktion, og en tilsvarende produktion beliggende i Niedersachsen i Tyskland. For at bevare sammenligneligheden er dødeligheden og besætningsstørrelse ens. Eneste forskel er betalingerne til bortskaffelse og destruktion.

Sammenligning af landmandens destruktionsomkostninger i Danmark og Tyskland 2009/2010

	Danmark	Tyskland		DE/DK	
		Entgelder, dest. omk.	Bidrag	Omk. i alt	Dest. I alt
1000 kr.	Omk.				
Årlig omkostning bedrift	88,7	14,1	26,8	40,9	16% 46%

Kilde: Daka og Tierseuchenkasse Nidesachsen

Eksemplet er beregnet på baggrund af en besætning med 1.000 søer og opfedning af 2/3 af slagtesvinene. Eksemplet viser, at de direkte betalinger i Niedersachsen i form af entgelder udgør 16 pct. af udgifterne til DAKA i Danmark. Entgelder går kun til at dække de 25 pct. af destruktionsomkostningerne. Hvis det antages, at bidragene yderligere går fuldt ud til at dække transport og destruktion, udgør omkostningerne i Niedersachsen 46 pct. af omkostningerne til destruktion i Danmark.

Det må formodes, at nogle af midlerne fra bidragene går til andre formål, såsom veterinær rådgivning, erstatninger osv. Dermed må omkostningerne til bortskaffelse og destruktion ligge på et niveau imellem 16 pct. og 46 pct. af de danske omkostninger.

3.6. Miljøansøgninger

Proceduren for miljøansøgninger er hæmmende for udviklingen i dansk landbrug mod mere effektive brug, og ikke mindst mere miljørigtige brug. Samtidig er der i Tyskland mulighed for øget udnyttelse af stalde med stigende miljøeffektivitet.

Omfanget af ansøgningsproceduren afhænger både i Danmark og Tyskland af størrelsen af det planlagte projekt. I Danmark er størrelserne omregnet til dyreenheder, hvorimod de tyske myndigheder regner i stipladser. Allerede her indtræffer en betydelig fordel for de tyske producenter. Når stalden er opført, kan produktivitetsstigninger omsættes til flere producerede enheder pr. stiplads, og stalden kan derfor udnyttes mere effektivt.

Miljøansøgningsproces

	Lille	Mellem	Stor
Tyskland	Forenklet tilladelsesforløb	-	6-7 mdr.
	Ingen offentlig høring	-	Offentlig høring fra 750 søer eller 2000 sl. Svin
	3 mdr.	-	Ved indvindinger op til 11 mdr.
Danmark	Ingen offentlig høring	Offentlig høring	Offentlig høring
	Ingen tidsbegrænsning	Ingen tidsbegrænsning	Ingen tidsbegrænsning
	Reelt 2-12 mdr.	Reelt 4-18 mdr.	Reelt 9-18 mdr.

Kilde: Landbrug & Fødevarer

I Tyskland gives tilladelsen efter enten et lille og forenklet forløb, som må tage op til 3 måneder, eller som et stort forløb, der må tage op til 7 måneder. Begge forløb må forlænges med 3 måneder ved begrundede forsinkelser. Skillelinjen for stort eller lille ansøgningsforløb er fastsat ved 1.500 slagtesvin, 560 søer til 30 kg eller 4.500 smågrise. Det lille forløb kræver ingen offentlig høring.

I Danmark gives tilladelse ved 3 størrelser, og der er ingen tidsbegrænsning på behandlingen. Den mindste ansøgning gælder for under 75 DE, det mellemste 75-250 DE, og det største over 250 DE. Størrelsesinddelingen er omregnet i stipladser for sammenlignelighedens skyld. 75 DE svarer ca. til 202 stipladser for so med smågrise til 30 kg, 675 stipladser for slagtesvin eller 2.300 smågrise stipladser. 250 DE svarer til ca. 675 stipladser for so med smågrise til 30 kg., 2.250 stipladser for slagtesvin eller 7.700 smågrise stipladser. Kun det mindste forløb er fritaget for offentlig høring.

I Tyskland afgøres 90 pct. af ansøgningerne inden for rammerne af den fastsatte tid, de resterende 10 pct. tager typisk mellem 4-8 uger ekstra grundet påklage. Dvs. at stort set alle sager er afgjort efter senest 10 måneder, nogle få tager 11 måneder.

I Danmark overskred næsten halvdelen af de store godkendelser en sagsbehandlingstid på 9 måneder i efteråret 2010. Mere end halvdelen af de mellemste godkendelser overskred 6 måneder. Erfaringer viser, at for de enkelte niveauer er set behandlingstider på mellem 2-12 måneder for lille ansøgning, 4-18 måneder for mellemste ansøgning og 9-18 måneder for store ansøgninger.

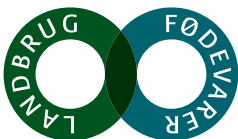
Derudover kommer yderligere sagsbehandlingstid for de sager, der efterfølgende påklages til Miljøklagenævnet, hvilket anslås at ske for 20-25 pct. af kommunernes afgørelser. En klagesag resulterer for de flestes tilfælde i, at sagen yderligere ligger i op til et år i Miljøklagenævnet. Sagerne ligger i minimum 3 måneder ekstra, og der er set tilfælde, hvor sagerne har ligget i 2 år og mere. Samtidig ligger der stadig mange sager, som endnu ikke er afsluttet.

Dvs. at behandlingstiderne er mellem 3 – 20 måneder længere i Danmark sammenlignet med Tyskland. Manglende udnyttelse af stipladserne ved produktivitetfremgang, forsinket implementering af ny teknologi og strukturudvikling, har en betydelig indvirkning på produktionsomkostningerne.

UDGIVET AF
Landbrug & Fødevarer
Axelborg, Axeltorv 3
1609 København V
www.lf.dk

TRYK
Grafipro

Marts 2012

Landbrug & Fødevarer

Axelborg, Axeltorv 3
1609 København V

T +45 3339 4000
F +45 3339 4141

E info@lf.dk
W www.lf.dk